ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 238 (13554)
1971 оной октябриин 8, пятница

Сэн 2 мүнгэн

ОКТЯБРИИН ХУБИСХАЛАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ 54

...ҮШҮҮЛЭЙ ...ОЛЭЛДЭ ...УД ...ИЗАНА

Аймагай комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн таба хоноод лэ гаргагдана. Эдэ үдэрнүүдтэ эрхимлэжэ гарагшын хүндэлэлдэ партиин райкомой дэргэдэ гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн стендын дэргэдэ ажалай алдар солын Улаан туг үргэгдэдэг юм. Һүүлшын дүнгөөр «Эрдэм» совхозой комбайнер Д. Р. Раднаев гурбан үдэрэй туршада 991 центнер таряа суглуулан сохижо, мүрысөөндэ илажа гараба. Тэрэнэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын Улаан туг Мухар-Шэбэртэ хиидхүүлэгдэбэ. Таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо мүрысөөндэ Раднаев хоёр удаа түрүүлжэ гараа. Тэрэ бүхыдөө 5020 центнер таряа суглуулан сохёо. Эрхимлэжэ гараһан комбайнерта партиин райком болон аймсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө амаршалгын телеграмма эльгээгдээ.

Тус ажахын үнинэй комбайнер П. Я. Калашников хуряалгын түрүүшын үдэрһөө һайнаар ажаллана. Тэрэ бүхыдөө 5830 центнер таряа суглуулан сохёо юм. Тиихэдэ «Искра» колхозой комбайнер түрүүшүүлһээ холо гээгдэнэгүй. Тэрэ хоёр үдэрэй туршада 764 центнер таряа сохижо, ажахы соогоо эрхимлэжэ гараба. Тэрэнэй хүндэлэлдэ колхозойнь правлениин дэргэдэ ажалай алдар солын улаан туг үргэгдөө. Комбайнер бүхыдөө 3924 центнер таряа суглуулан сохёод байна.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ДОНЕЦК. «Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые саашадань улам һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол политинформаторнуудай гол темэ болонхой. Манай орон дотор промышленностьда жэгүүртэ үүсхэл гаргагшадай нэгэн Социалис Ажалай Герой А. Г. Стаханов «Торезантрацит» гэжэ комбинадай 2-43-дахи шахтын главна инженерэй орлогшоор хүдэлхэ зуураа, пропагандистын уялга дүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Г. Стаханов (дундань) тус шахтын залуу горнягуудтай шэнэ тогтоол болон Агуу Октябриин һайндэрые ажалай бэлэгээр угтаха тухай хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...РЯАДАЙ АССР-эй КОММУНАЛЬНА АЖАХЫН ...СТЕРСТВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГЭР БАИРЫН-...НАЛЬНА АЖАХЫН МИНИСТЕРСТВО БОЛГОЖО ХУБИЛГАХА ТУХАЙ

...омито республикануудай Коммунальна ажахын министер-...е автономито республикануудай Гэр байрын-коммунальна министерствэнүүд болгожо хубилгаха тухай» РСФСР-эй ...Соведэй Президиумэй 1971 оной августын 31-нэй Указ-...эн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ...тооно:

...ай АССР-эй Коммунальна ажахын министерствые Бу-...ССР-эй Гэр байрын-коммунальна, ажахын министерство ...убилгаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь К. МАСЛОВ.

...-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...оной октябриин 5.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Ц. Ж. ДАМДИНЖАПОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ...ХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...айна, совет органуудта удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ...айнь, уран зохёолой, ниитын эдэбхитэй ажал ябуулга хэ-...үлөө, түрэһөөр 60 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, ...нухэр Цырендоржо Жанабадараевич Дамдинжаповые ...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй гра-...шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь К. МАСЛОВ.

...-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...оной октябриин 5.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...КЫН ГҮРЭНЭЙ БАНКЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ ...АССР-эй ГАБЬЯАТА ЭКОНОМИСТЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...толон гаргалгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ, экономикын ...дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлгэдэ, тоолон гаргалгын түрүү арга ...габьяа ехэтэй байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй ...ономистын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

...Доржо Цыдыповтэ — Гүрэнэй банкын Хориин таһагые ...

...Вениаминовна Фишевада — Гүрэнэй банкын Буряадай ...акска конторын экономическа-түсэблэлгын таһагай начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь К. МАСЛОВ.

...-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...оной октябриин 5.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ЛИКЫН ГҮРЭНЭЙ БАНКЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ ...ДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...банкын харьяата зургаануудта үни удаан амжалтатай-...эйнь түлөө. СССР-эй Гүрэнэй банкын 50 жэлэй ойн ...дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ...грамотаар шагнаха:

...Николаевна Белоусовае — Гүрэнэй банкын Буряадай рес-...конторын промышленностьда кредит үгэлгын таһагай ...

...Павловна Бернадскаяе — Баргажанай аймагай 2429-дэхи ...кассын бухгалтер.

...Александровна Карбаиновае — Кабанскын аймагай Гүрэ-...Бабушкинска агентствын главна бухгалтер.

...Николаевич Тужиновые — Гүрэнэй банкын Буряадай ...ска конторын экономическа түсэблэлгын таһагай эконо-...

...Константинович Тулусоевые — Гүрэнэй банкын Буряа-...анска конторын секторэй начальник.

...Кузьмич Шигинние — Загарайн аймагай 2452-дохи нөөсэл-...даагша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь К. МАСЛОВ.

...-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...оной октябриин 5.

ҮНДЭР УРГАСЫН УРМАНДА

Баруун Залаагай 250 гектар тарянанай полидо 6 комбайн хойно хойноһоо һубарин, ута баалнуудые урдаа туужа ябахань харагдана. Багсаалан үзэхэдэ, эндэхи тарялан дээрэһээ гектарай 14—15 центнер орооһон гарахаар. Комбайнуудһаа орооһо зөөжэ байһан машинанууд иишэ тиишэ таһалгарлагүйгөөр гүйлгэлдэнэ. Энэ жэлдэ Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой тарялашад үндэр баян ургаса ургуулжа шадаа.

«Оролдолгын лэ хүсэн дэмы талаар ошодоггүй юм» гэжэ таряашад һайн мэдэнэ. Эндэхи таряашад үндэр баян ургасая хараалһан сагтань, һайн шанартайгаар хуряаха гэжэ оролдоно.

— Сентябриин 21-нэй байдалаар тарянайнгаа 3407 гектарыень сабшажа унагаагаад байнабди. Энэ жэлэй таряа хуряалга ехээр удааржа байна. Хатаһан баалнуудые хура бороо, саһан орожо, норгожорхихо ушарнууд али олон тохёолдоһон. Мүнөөдөө манай механизаторнууд мянга гаран гектарай таряа суглуулжа, ажахынгаа тоогто 15 мянган центнер орооһо эльгээгээд байна, —гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Дондок Бамбасаевич Лумбунов хөөрэнэ.

Нарата сэлмэг үдэр бүхэниие зүбөөр хэрэглэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэ гэжэ ажахын механизатор бүхэн оролдоно. Ажахы түсэбэй ёһоор 61 мянган центнер орооһо хуряажа абаха юм. Теэд эндэ түсэбһөө гадуур 10—15 мянган центнер орооһон абтахаар хараалагдана.

Колхоздо түрүү механизаторнууд олон. Энэ жэлэй таряа хуряалгада комбайнер Радна Очирович Цыренов, тэрэнэй хүбүүн Идамжап, Владимир Цыбикжапов болон бусад халаанайнгаа нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Борьёогой отделениин тарянай тоог дээрэ орооһо сэбэрлэхэ хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна.

— Орооһо арилгаха «ЗАВ-10» түхэлэй оньһон түхеэрэлгэ һайнаар хүдэлгэгдэнэ. Энээнэйл ашаар 1200 центнер хүрэнгын орооһо сэбэрлэжэ, амбаарта хадагалаа. Энэ жэлэй ургаса һайн, тиимэһээ орооһо таряа гутаангүй саг болзортонь сэбэрлэхэ, хиидхэхэ хүдэлмэри хэгдэнэ,—гээд отделениин агроном Эрдэм Дармаев хөөрэнэ.

Тус ажахы үшөө 1000 гаран гектарай орооһото ургамалнуудые хадаха юм. Тарялан дээрэ 16 комбайн үглөөнэй эртэһээ һүниин тэн болотор хүдэлнэ. Таряа хуряалгаяа һайндэрэйнгөө урда дүүргэхэ гэһэн зорилготой ажахын таряашад хүдэлжэ байна.

В. ЖАРКОЙ.

Зэдын аймаг.

ХУРЯАЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭБДИ

Манай Хэжэнгын совхоз аймаг соогоо томохон ажахынуудай нэгэн юм. Совхозоймнай ажалшад Коммунис партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. «Шэнэ табан жэлэй түрүүшын намарай таряа хуряалгые саг болзортонь һайн шанартайгаар түгэсхэхэ» гэһэн уряа доро ажахын механизаторнууд үдэр, һүниие мэдэнгүй хүдэлжэ гараба. Октябриин 5-да таряа хуряалгаяа дүүргэбэбди. Һүүлшын зуу гаран гектарай таряланда 25 комбайн табигдаа. Тарянай ургаса мүнөө жэлдэ дунда зэргэ, тиигэбэ лабашье гектар бүхэнһөө 8,5 центнер хуряагдана. Манай совхоз гүрэндэ таряа тушааха түсэб, даабаряа амжалтатай һайнаар дүүргээ. Мүнөө ажахын түбэй тоог дээрэ 50000 гаран центнер орооһо тарян буугаад байна. Орооһо арилгаха, хатааха, хиидхэхэ хүдэлмэри урагшатай һайн ябана.

Һаянай мэдээнэй ёһоор совхознай 3500 центнер шэниисэ сэбэрлэжэ, даабарияа тэн хахадлаа. Тарянай тоог дээрэ хэгдэхэ ажал хүдэлмэри ехэ. Энэ шухала ажалые саг болзортонь дүүргэхэ зорилготой хүдэлмэришэднай хүдэлнэ гээшэ.

Ажахыдамнай дүй дүршэл ехэтэй комбайнернууд олон. Механизаторнууд Владимир Нагмитов, Даша Цынгуев, Гэрэлтэ Цыренбазаров, Дондок Доржиев болон бусад таряа хуряалгада эрхим һайн амжалтануудые туйлажа шадаа. Эдэ нүхэднай 1971 оной таряа хуряалгада ёһотой жэшээ харуулһан механизаторнууд болоно.

Мүн энэ жэлдэ хамтынгаа адууһа малда 18000 центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэгдэнхэй. Юридөө, энэ жэлэй үбэлжэлгые ядамаггүй үнгэргэхэ арга боломжотойбди.

Ц. РАБДАНОВ,
совхозой директор.

ГАБШАГАЙШУУЛ

Агуехэ Октябриин хубисхалай 54-дэхи ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон Залаагай гүүртын һаалишад һү hааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Түрүү һаалишад Нина Будаева, Цыретор Галданова, Татьяна Закирова, Рая Кулакова гэгшэд ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна. Мүноо гүүртын һаалишад хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр болотор һү һааха жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэхээр шиидэнхэй.

Вл. САМБУЕВ.

Сэлэнгын аймаг,
XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз.

Зүрхэнэй халуун амаршалганууд

Германиин түүхэдэ анха түрүүн байгуулагдаһан хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэнэй—Германиин Демократическа Республикын тогтоһоор 22 жэлэй ойтой дашарамдуулан, нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин нүхэд Э. Хонеккер, В. Ульбрихт, В. Штоф гэгшэдтэ амаршалгын телеграмма эльгээбэ.

Хоёр арадай аша туһада Европо ба бүхы дэлхэйдэ эб найрамдал хангалгын аша туһада СССР ГДР хоёрой хоорондохи аха дүүгэй нүхэсэл хоёр партиин таһаршагүй нэгэдэл саашадаашье бэхижэн хүгжэхэ гэжэ батаар этигэжэ байһанаа совет хүтэлбэрилэгшэд элирхэйлбэ.

Монгол-совет хани барисаанай һара

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол-совет хани барисаанай заншалта һара Монголой Арадай Республика дотор октябриин 6-һаа эхилбэ.

Заншалта һарын үедэ үнгэргэгдэхэ суглаанууд, лекцинүүд болон бусад хэмжээ ябуулгануудай үедэ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэ, Советскэ Союзай арадай ажахы болон соёл культурые 9-дэхи табан жэлэй турша соо хүгжөөлгэдэ, совет хүн зоной түрүү дүй дүршэлые МНР-тэ тараалгада гол анхарал хандуулагдаха байна.

Аха дүү хоёр арадай ажабайдалда гүн ехэ удха шанартай энэ һарын үедэ үнгэргэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд тухай Монголой хэблэл дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ҮГЭДӨӨ СОХОМ ХҮРЭХЭ

Пермь хотодо Ленинэй орден барюулагдаба

ПЕРМЬ. (ТАСС). Ураалай индустриальна түбүүдэй нэгэн — Пермь хотын ажалшад ехэ һайндэр үнгэргэжэ байна. Промышленна үйлэдбэри хүгжөөлгөөр табан жэлэйнгээ түсэбэй даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадайнь амжалта туйлаһанай түлөө тус хотодо Ленинэй орден барюулагдаба.

Энээндэ зорюулагдажа зарлагдаһан хүдэлмэришэдэй коллективүүдэй, эрдэм болон соёлой эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй, партийна, Соведэй ба ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй баярай суглаан эндэ болоо.

Хүндэтэ президиумдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро ехэ баяртайгаар һунгагдаба.

Эндэ үгэ хэлэһэн КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитоновые сугларагшад тон халуунаар угтаа.

Нүхэр И. В. Капитонов тэндэ сугларагшадые, тэдээнээр дамжуулан хотын бүхы ажалшадые партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө халуунаар амаршалаад, ажалдаа шэнэ амжалта туйлахыень хүсэбэ. Тиигэһэнэй һүүлээр, Пермь хотые Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншан соносхоод, нэрьемэ альга ташалган доро хотын тугта ордениинь зүүлгээд, шагнал хайрада хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, эндэхи ажалшадые үшөө дахин үнэн зүрхэнһөө амаршалаа.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталба.

ТХАКБЫН ГЭС-тэ

ХАНОЙ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Советскэ Союзай туһаламжаар баригдажа байгаа Тхакбын гидроэлектростанциин түрүүшын хубиие нээлгэдэ зорюулагдаһан баяр ёһололой митинг октябриин 6-да болобо.

Вьетнамай Демократическа Республикын энэ асари ехэ гидроэлектростанциие нээлгын баярта хабаадахаяа Совет партийно-правительственна делегациин гэшүүд —КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гадаадын экономическа холбооной талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков гэгшэд Тхакба хотодо ерээ. Тэдэнтэй хамта ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй Премьер-Министрэй орлогшо Ле Тхань Нги, ДРВ-гэй барилгын министр Буй Куанг Тао болон бусад вьетнам нүхэд ерэлсээ.

Айлшад ГЭС-ые залан хүдэлгэдэг оньһонуудые хараа, нэгэдэхи агрегадай үүдэндэхи ягаан лентые таһа хайшалаа.

Дэмжэлгэ, туһаламжынь түлөө баясхалан хүргэбэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын Центральна Комитедэй Президиумэй түрүүлэгшэ Нгуен Хыу Тхо, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын Консультативна соведэй түрүүлэгшэ Хюинь Тан Фат гэгшэд ДРВ-дэ албанай хэрэгээр ерээд байһан совет партийно-правительственна делегациин толгойлогшо Н. В. Подгорнын нэрэ дээрэ хамтын амаршалга эльгээбэ.

Урда Вьетнамай арадта сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэжэ, дэмжэлгэ үзүүлжэ байһанайнь түлөө КПСС-тэ, Советскэ Союзай правительствада, аха дүү совет арадта тэрэ бэшэг соо гүнзэгы баясхалан хүргэгдэнхэй.

БЕРЛИНДЭ БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 22 жэлэй ойдо зорюулжа СЕПГ-гэй ЦК-гай, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй, Национальна фронтын Национальна соведэй зарлаһан баярай суглаан октябриин 6-да эндэ болоо.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Х. Зиндерман ГДР-эй 22 жэлэй ойдо, зорюулагдаһан элидхэл хэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин хүтэлбэрилэгшэ П. Е. Шелест үгэ хэлээд, СЕПГ-гэй ЦК-да, ГДР-эй Гүрэнэй Соведтэ ба правительствада КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын эльгээһэн амаршалгые сугларагшадай нэрьемэ, удаан альга ташалгаар угтагдан соносхоо.

АННАБА ОШОБО

АЛЖИР. Эндэ албанай хэрэгээр ерэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин АНДР-эй Революционно соведэй Түрүүлэгшэ, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Х. Бумедьентэй октябриин 6-да Аннаба хото ошохоёо самолёодоор ниидэбэ.

Дундада далайн эрьедэ байдаг энэ хото Алжирай металлургическа промышленностиин түб юм.

ХАНИ БАРИСААТА АЛЖИРАЙ ГАЗАР ДЭЭРЭ

АЛЖИР. (ТАСС). АНДР-эй революционно Соведэй түрүүлэгшэ, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Хуари Бумедьен октябриин 5-най үдэшэ Арадай байшан соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хүндэдэ обед үгэбэ. Обед дээрэ А. Н. Косыгинтай хамта, тэрэниие үдэшэжэ ябалсаһан хүнүүд, тэрэшэлэн АНДР-тэ байдаг СССР-эй элшэн сайд С. С. Грузинов байлсаба. Алжирай талаһаа революционно соведэй гэшүүд, министрнүүд, арадай национальна армиин дээдэ командна состав, ниитын ажал ябуулагшад байлсаа. Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн обедэй үедэ Х. Бумедьен, А. Н. Косыгин үгэ хэлэһэн байна.

Хоёр ороной хоорондо бии байһан хани нүхэсэлые улам бэхижүүлхын, элдэб аргаар харилсаа холбоогоо үргэдхэхын тула үндэр хэмжээндэ хэлсээ сэхэ хэхэ хэрэгтэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай Алжир айлшаар ерэһэн ушар шэнэ арга боломжо олгоно гэжэ Х. Бумедьен хэлээ.

Колониальна дарлалтын һүүлээр манайда тон хүндэ хүшэр байдал үлэһэн гээшэ гээд тэрэ саашань хэлэбэ. Тиимэһээ бүхы хэмжээгээр хүгжэлтэ туйлаха политикын аша туһада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлһэн байнабди. Энэ хүгжэлтэ хадаа гансахан экономикоор хизаарлагдана бэшэ, харин хүнэй сүлөөтэ хүгжэлтэ ба зол жаргалда онсо анхарал хандуулан, алишье талаар зохёон байгуулхы хүгжэлтэ туйлагдаха болоно. Алжирта бэелүүлэгдэжэ байһан дүрбэн жэлэй түсэб нэгэ доро гол шухала гурбан зорилго: промышленна, аграрна ба культурна революци туйлаха хэрэгтэ зорюулагданхай гээд Х. Бумедьен тэмдэглээ. Энэ гурбан зорилгые хоорондонь нягта холбоотойгоор бэелүүлээд байхадаа Алжир колониализмын үлэгдэлые үндэһөөрнь усадхаха, оронойнгоо бодото шарайгаар хүгжэхэ аргатай болохо юм.

Дотоодынгоо политикада социализмын замаар дабшан хүгжэхэ зорилго табяабди. Тэрэнэй аша туһада ажаллажа байһан Алжир, түргөөр, ажахынгаа алишье һалбарида гүйсэд хүгжэлтэ туйлаха бүхы арга боломжо байгуулна гээд Х. Бумедьен тэмдэглэбэ.

Уласхоорондын харилсаануудые амгалан ёһоор хүгжөөхэ ба дарлагданги арадуудые сүлөөлхын, дэлхэй дээрэ экономическа, социальна ба культурна талаар тэнсүүреэ алдаһан ябадалые усадхахын түлөө, дэлхэйн бүхы арадуудай адли тэгшэ эрхэ сүлөөгэй үндэһэ һуури дээрэ аха дүүгэй харилсаа байгуулхын түлөө үнэн сэхэ бүхы хүсэл эрмэлзэлые дэмжэхэ хэрэгтэ Алжирай гадаадын политика зорюулагданхай.

Араб Зүүн зүгтэхи байдалые амгалан ёһоор шиидхэхын түлөө дүрбэн жэлэй туршада хэгдэһэн һэдэлгэ эзэрхэг түримхэй аюулые бүри һүжэрөөхэ туйлда хүргэбэ гээд Бумедьен хэлэбэ. Сионис гүрэн эзэмдээд байһан газар нютагуудые хүсөөр мэдэлдээ абаха политика, дээрмэдэлгын, өөрынгөө газарые ойро тойрондохи бүхы районой газар дайдаар үргэдхэхэ гэһэн политика ябуулна.

Өөрынгөө аша туһа ба аюулгүй байдалда таатай арга хэрэгсэлнүүдээр дайсанай эзэмдээд байһан газар дайдые сүлөөлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан хамаг хүсэл эрмэлзэлыень сүм дэмжэжэ байһан тухайгаа аха дүү араб оронуудта үшөө дахин мэдүүлнэбди.

А. Н. Косыгинай Алжирта айлшаар ерээд байһан ушар хадаа Алжир Советскэ Союз хоёрой хоорондохи харилсаа холбооной шухала шата боложо, тэрэниие саашадань хүгжөөн үргэдхэхэ ба удха шанарыень бүри гүнзэгырүүлхэ байна гэжэ Х. Бумедьен үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин обед дээрэ харюугай үгэ хэлэбэ.

Колониализмда эсэргүү, өөрынгөө эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалай түлөө алжирцуудай баатар тэмсэлэй жэлнүүдтэ манай арадуудай хани барисаан байгуулагдаһан гээд А. Н. Косыгин хэлэбэ. Революциингаа туйлалтануудта, түшэглэн, алжир арадай шэнэ байдал зохёон байгуулжа эхилһэнһээ тэрэ хани нүхэсэлнай бүри бэхижэжэ захалһан.

Манай оронуудай хоорондохи харилсаан анха түрүүнһөө тэгшэ эрхын, сүлөөтэ байдалаа харил сан хүндэлэлгын, территориальна бүтэн бүрин ба бэеэ даанхай байдалай, өөһэдынгөө дотоодын хэрэгүүдтэ хабаадалсахагүй ёһо гуримуудай үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаһан гээшэ. Гэбэшье, совет-алжир харилсаануудай шэнжэ гансахан эдэ ёһо гуримуудаар тодорхойлогдоно бэшэ. Гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд юрэ һайн байха бэшэ, харин нягта, харилсаа холбоотой, бэе бэедэз этигэл найдабаритай байхаһаа гадна, үшөө тэдэнэй хүсэл эрмэлзэл адлишуу байха зэргэтэй. Тиимэ адлишуу хүсэл эрмэлзэл манда бии гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди.

Манай харилсаа холбооной хүгжэлтэдэ һаад ушаруулмаар политическэ тиимэ бэрхэшээлтэ асуудал совет-алжир харилсаануудта байхагүй гээд А. Н. Косыгин үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Гэбэшье хоёр талын харилсаанай, тэдэнэй ондоо гүрэнүүдтэй хэжэ байдаг харилсаа холбооной уласхоорондын эрхэ байдалда таатай зохидоор хүгжэхэ байһанда Советскэ Союз, мүн Алжиршье хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр найдана. Империализмын эзэрхэг түримхэй политикаар дэлхэй дээрэ тохёолдоһон шахардуу шанга байдал, буу зэбсэг ехээр гаргалга олон миллион хүнүүдэй хүсэ шадал, айхабтар ехэ материальна эд зөөри амгалан байдалда хэрэглэхэ зорилгодо һаад хэнэ, уласхоорондын харилсаае ехээр хизаарлана.

Иимэ эрхэ байдалда бата бэхи эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал хангаха, буу зэбсэг олоор гаргаха ябадал хизаарлаха ба болюулха, буу зэбсэг хуряан абаха, амгалан тайбанаар зэргэ оршон байха ёһо гуримуудые бүхы гүрэнүүдэй сахиха гээшэ уласхоорондын харилсаанда, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ онсо шухала болонхой. Партиин XXIV съездэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо хэгдэһэн эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангаха тухай советскэ дурадхалнууд уласхоорондын гол асуудалнуудые шиидхэлгэдэ зорюулагданхай гэжэ А. Н. Косыгин тэмдэглэбэ. Дэлхэй дээрэ тохёолдоһон шахардуу шанга байдалые һуларуулха бүхы арадуудай эрхэ сүлөөтэй ба бэеэ даанхайгаар хүгжэхэ, тэдэнэй дайнай аюулда нэрбэгдэхэгүй байдал хангаха хэрэгтэ манай хүсэл эрмэлзэл зорюулагданхай.

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые дары түргэн һуларуулхын тулада Америкын Индохитадта-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

ПАРТИЙНА ДААБАРИ

ЭНДЭ ХАБАРТАА тойроод хуу намаг болошодог. Заримдаа хүсэтэ вездеходуудшье шабарта һуушоод, бэе бэеэ татаха аргагүй болошохо. Байгаалиин уларилай хэды тиимэ шэрүүншье һаа, хүнэй хүсэнтэй тэдэниис жэшэлтэй аал? Теэдшье... түбһэн юумэнһээ тунхаряад орхихогүй хатуу зоригтой зон «Северный» һууринда ажаһуудаг юм.

Бамбагар зузаан саһан унажа, гэр байрые, хашаа хорёое хүбэн сагаан хүнжэлөөр нэмэрбэ. Тойроод бүтүү сагаан хүшэгэ татагдаад, бүхы дэлхэй хойто, урда хадаар лэ дүүрэшэһэндэл үзэгдэхэ юм. Иимэ сагта халаан ерэжэ шадахагүй гэжэ Александр ойлгоходоо, хүнэһээ бэлдээд, үрэмдэн малтажа байһан газар тээшээ гэшхэлбэ. Агаарта хөөрэн эрьелдэһэн саһандал адляар бодолнууд тэрэнэй толгой соо эрьелдэхэ юм...

...Ленинскэ партиин гэшүүн болоходоо Александр Рагулев партийна даабари үгэхые гуйһан юм. Тиин үрэмдэн малтагшадай бригадада комсомолой бүлэгэй эмхидхэгшээр табигдаа һэн. Тэрэ сагһаа хойшо Александр өөртөө, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөөшье шанга эрилтэтэйгээр хандадаг болоо. Мүн нүхэдыньшье тэрэниие ямаршьеб ондоогоор харадаг болоо һэн. Үе-үе болоод лэ халуун хүдэлмэриин забһарта богонихон суглаан зарлагдадаг болоо. Ажалыньшье яһала һайнаар ябажа эхилээ. Комсомолойнь бүлэгшье ургаа. Комсомолшуудай эдэбхи үүсэхэл дээшэлээ. Намар шэнэ газарта үрэмдэн малталгын түхеэрэлгэ хабсаргагдаба. Эндэ малтагдаха скважина, газар доторхи хэбтэшэ шэнжэлэн үзэлгэдэ ехэхэн удха шанартай байгаа. Теэд һууринһаа холо, жалга соо малтаха дуратай зон олдобогүй. Тиихэдэ залуушуулай бригадир Владимир Гармаев үрэмдэлгын цехэй начальнигта ошожо:

— «Федор Иванович, бидэндэ даалгагты. Туршаад үзэһүүбди», — гээ һэн. Элдэб запасной частьнуудые, түлишэ абаашахада холо, заримдаа хүнэһөөршье дуталдаха саг тохёолдожо болохо гэжэ хүбүүд ойлгоошье һаа, бригадираа дуугай булта дэмжээ һэн. Тиин уданшьегүй тэрэ скважинань эрхим дүн харуулба.

Эгээл энэ үедэ бригададань гурбан шэнэ хүбүүд ерээ һэн. Бригадань Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байгаа. Хүбүүд булта эдэбхитэй, ямаршье хэрэг бүтээхээр бэлэн, харин гурбахан залуушуулынь бригадынгаа ямаршье хэрэгтэ һанаа амараар хандадаг байба. Коля Молчановынь комсомолой бүридхэлдэшье ороогүй байшоо. Тиимэл хадань, Александр тэдэндэ хэнһээшье үлүүгээр һаналаа табидаг болоо һэн.

Нэгэ хүбүүень Александр өөрынгөө хажууда халаандаа абаа һэн. Ажалайнь бүтээсэ эрид доошолбо.

— «Минии гэмээр ши хүнэй хойно орошобо хаямши», — гэжэ аягүйрхэнгеэр хүбүүнэй хэлэхэдэ:

— Түргэн лэ һурыш даа. Тиихэдэшни гээгдэхэеэ болино бэзэбди, — гэжэ Алексадр хэлээ һэн.

Тэрэ гэһээр хүбүүншье оролдожо эхилээ. Эгээн түрүүшынхеэ халаанайнгаа нормо дүүргэжэрхихэдөө хүбүүнэй нюдэнэй баяртайгаар ялалзажа байхые Александр ойлгоодхёо һэн. Энээнһээ хойшо тэдэнэр нормоёо ходо дүүргэдэг болобо. Тиихэдэнь тэрэниие нүгөө шэнэ хүбүүнтэйнь нэгэ халаанда табиба.

Хэр гэлдэгшэ aаб? Дахин хэрэлдэшэхэ гү, али... Александр тэдэнэй хойноһоо һанаагаа зобон, хёрхоор адаглажа ябагша һэн. Харин ганса нэгээрээ юушье бүтээхэгүй байһанаа хүбүүд ойлгоо. Бэе бэедээ туһалан, яһала һайнаар хүдэлжэ эхилээ. Гансал Коля Молчанов хуушанайхяараал ябагша һэн. Мүнгэнэйл хойноһоо тухашардаг байгаа.

...Эдэ бодолнуудта эзэлэгдэн, Александр Рагулев эсэһэнээшье, бүхы хубсаһанайнгаа шобто норошоһыешье ойлгонгүй, нэгэл мэдэхэдээ, малтажа байһан газартаа дүтэлшоод ябаба.

Үрэмдэн малтадаг түхеэрэлгэнь хүдэлжэ байба. Тэдэнэй мотоорнуудай жэгдэхэн абяае холоһоо дуулахадаа Александр баясаа һэн. Амарха сагайнгаа болоошье һаа, хүбүүд машинаяа зогсоогоогүй ха юм.

Сабхиингаа саһа арилгажа байхадаа:

— Алин гээшэб халаамнай? — гэжэ һанаа зобонгёор хэнэйшьеб хашхаран һагад һурахые дуулаадхиба. Эрьежэ харахадань, Коля Молчанов байгаа һэн.

— Энэ саһан, шабар шабха соогуур машина ерэжэ шадаагүй.

— Үгы, ши, хайшан гээд ерэбэш теэд?!

— Ошо, ошо амара. Эсэхэдэмни һэлгэхэш. Сай халаажархёройл даа, — гээд Александр Рагулев миһэд гэбэ.

Тэрэ үглөөгүүр болотор хүдэлбэ. Хүбүүдээ һэреэгээшьегүй. Тэдэнь магад үглөөдэртөө, һүниндөөшье хүдэлхэ болохо аалам. Хэзээ машина ерэхэб? Үглөөгүүр тэрээндэ хажуудахи вышкэдэ хүдэлжэ байһан Виктор Смирнов гүйжэ ерэбэ.

— Туһалыш даа, Саша. Муфтамни һалашабал. Туһалагшамни һаяхан унтаа. һэреэхэнь хайратай байна.

Муфтыень заһаһаар байтарнь, малтаһан нүхэниинь хэмхэрэн унаад, хүбүүдээ бултыень һэреэхэ баатай болобо. Резинэ сабхияа үмдэхэеэ вагондоо гүйжэ ороходонь, ябууд дундаа колбасатай хилээмэ жажалан ябаһан Коля Молчанов:

— Амарыш нэгэ бага. Шамгүйгөөр заһана бэзэбди. Хоёр голтой болоо һэн гүш? — гэнэ.

Зэмсэгээ суглуулаад, малтажа байһан газар тээшээ тэрэнэй ошоходо, мүн Рагулевшье хойноһоонь ябаадхёо һэн.

Табан час соо тэдэнэр амарангүй шахуу нойтон шабар соо хүдэлөө. Шабар шабха болошонхой, эсэшэнхэйшье һаа, баяртай хүхюун тэдэнэр вагондоо ерээ һэн. Бултадаа һуужа эдеэлээд, амархынгаа үедэ ханынгаа газетэ гаргаха гэжэ шиидэбэд. Столоо сэбэрлээд, саарһа дэлгэбэ. Шэрэ, биирэшье гаргагдаба. Теэд хэнииньшье, хайшаншье гээд эхилхээ ойлгоогүй байгаа.

— Зүүн таладань вышкэеэ зурая, — гэжэ Витя Смирнов дурадхаба.

— Дээрэнь «Урагшаа, комсомолшууд!», — гээд бэшэхэбди, — гэжэ Коля Молчанов нэмэбэ. Тиигээд лэ саашаа булта һанамжануудаа оруулжа эхилбэ. Уданшьегүй газетэнь бэлэн болошоод байгаа һэн.

Һаяхан би дахин энэ бригадада ошожо ерээб. Хүбүүд хамтынгаа суглаан дээрэ «Социалис мүрысөө саашадаа улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол зүбшэн хэлсэжэ байгаа һэн. Удаань комсорг Александр Рагулев бригадынгаа шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй найма һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн тухай дуулгаад, коммунист Иван Михайлович Ваулинай хүтэлбэрилдэг КПСС-эй XXIV съездын нэрэмжэтэ бригадые социалис мүрысөөндэ урия гэжэ дурадхаба.

— Үнөөхи хэлэгшыем бэшээ гээшэ гүш? — гэжэ Коля Молчанов манай хөөрэлдөөе таһалдуулба.

— Нүхэр, урдеэгүйлби даа. Үдэшэ ерээрэй. Бэшээд байгуужам, — гэжэ Александр Рагулев гэмшэнги гү, али һанаа зобонгёор нүхэртөө хэлэнэ.

— Характеристикэ бэшүүлхэ гэһэн юм, — гэжэ Молчановай хойноһоо харан Александр хэлэбэ.

Сэрэгэй албанда абтахань. Нүхэдһөө хахасахань харамтай байна ха. Тэрэ үдэрһөө хойшо ондоо болошоо. Хүн гээшэ иигэжэл боргожодог юм байна даа, — гэхэдэнь намдашье хэлэжэ байһыень, өөрөө дуу гаран бодолготошье болоһыень ойлгохын аргагүй байгаа һэн.

С. ДЖЕДЖУЛА.

Баунтын аймаг.

ТҮМЭН АДУУНАЙ ТҮБЭРӨӨН ЗЭДЭЛЭГ Л...

Яруунын аймагай Витимэй совхозой адуушадай ажал хэрэгүүд, хараа түсэбүүд ту...

АМЖАЛТАМНАЙ — ДҮРШЭЛ ШАДАБАРИҺАА

Хэнэйшье мэдэхээр, зун, намарай үедэ бэлшээриеэ зүбөөр эмхидхэжэ, һайса хүшэлүүлбэл, гүүд түргэн ототой болоно, үрэжүүлгэньшье түргэн саг соо үнгэрдэг, түл түрэсэньшье жэшээлэшэгүй һайн байдаг гээшэ.

Бригадамнай мүнөө 724 адуу харууһална. Тэдэнэйнь 277-ниинь гүүн. Тиихэдэ адуун һүрэг соомнай дааган, гунан, шүдэлэнгүүд олон юм. Бултадаа хамта нэгэ хэсэг манагдадаг. Июнь һарын эхинһээ Ёндондин, Аршаан, Шарбагта гэжэ голой эрье зүбшан нэмжыһэн, үдхэн тунга ногоотой бэлшээридэ адуугаа адуулнабди.

Гүүднай май, июнь һаранuудта үрэжүүлэгдэнэ. Энэ үедэнь гүүдтэ үбһэ, обёос нэмэлтэ тэжээл болгон эдюулэгдэнэ. Гадна азарганuудай таһалжа абаһан гүүдээ хэр үрэжүүлһыень ажаглажа, хаража байгдана. Тэрэгүй һаа хэды гүүнэй унагалхань багсаамжалагдадаггүй байна бшуу.

Ерэхэ жэлдэ манай бригадын адуушад 277 гүүнһээ 200 унага абажа, үхэл гарзагүйгөөр тобиржуулхаар түсэблэнхэй. Һая гараһан түл нарайһаань хойшо һайнаар, үбшэ тахалда нэрбүүлэнгүй тэжээхэдэ мяха абалгада, адууһа малай тоо толгой олошоруулгада горитойхоноор нүлөөлдэг шуу. Эгээл тиимэһээ бригадымнай адуушад абтаһан унагадаа һайнаар харууһалхые оролдодог юм.

Мүнөөшье адуун һүрэг соомнай 430 унага, даагаад бии. Июнь һарада шэгнэжэ үзэхэдэмнай, түрэһөөр нэгэ долоо хоноһон унаган бүхэн дунда зэргээр 45—50 килограммда хүрэһэн байна. Харин хоёр һарын һүүлээр 70—75 килограмм шэгнүүртэй болоһон юм. Иигэжэ унага даагаднай шэгнүүрээ сүүдхэдэ дунда зэргээр 380—400 граммаар нэмээнэ гээшэ.

Адуушад эдэ үдэрнүүдтэ гүрэндэ худалдаха моридойнгоо шэгнүүрые декабрь һарада тус бүриинь 3 центнертэ хүргэжэ, дундуур, дундаһаа дээшэ тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушааха зорилготой. Байгша ондо манай бригадын харууһалдаг адууһаа 140 толгойнь мяханда тушаагдаха байна.

Адуу үсхэбэрилгэ гээшэ бидэндэ шэнэ, дүршэгдөөгүй ажал гээшэ ааб даа. Тиимэһээ адуушаднай ондоо область, хизаарнуудай түрүү адуушадай дүй дүршэлөөр, эрдэм наукын шэнэ түйлалтануудаар ехэтэ һонирходог, ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлхые оролдодог.

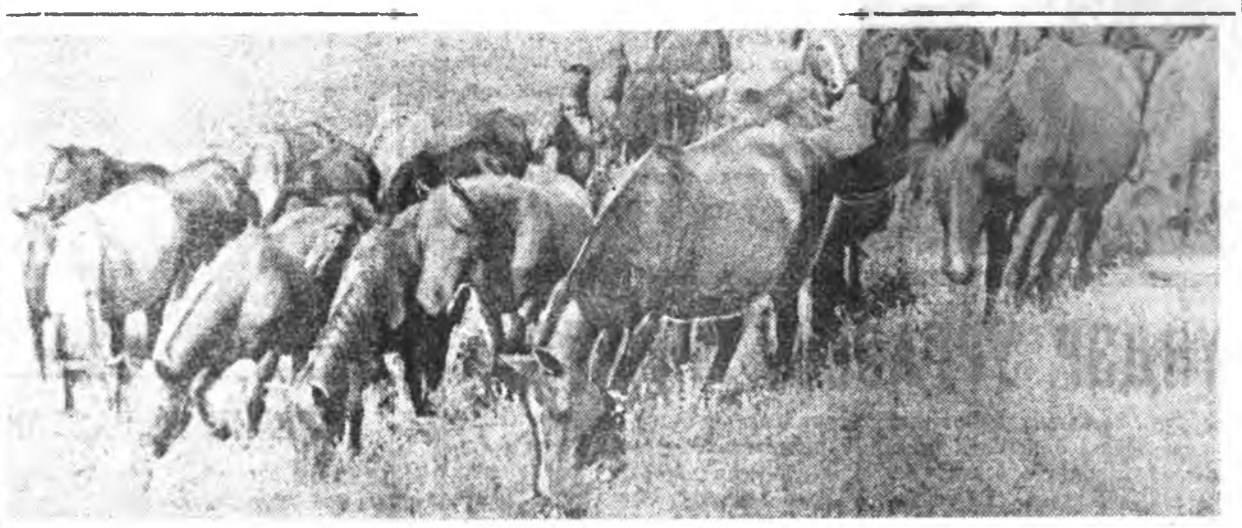
Тобир тарган, үбшэ тахалда нэрбэгдээгүй адууһа мал үбэлэй шанга хүйтэниие ядамаггүй дабажа гараха шадалтай байдаг. Тиимэһээ үбэлэй хүйтэндэ даагдахагүйн тула манай бригадын адуушад һүрэгөө зун, намарай сагта һайнаар таргалуулхые эрмэлзэнэ. Харин үбэлэй үедэ саһан дороһоо хагда зулгаажа, үлэ хоол абажа бирахагүй, үтэлһэн, тамир тэнхээгээр муу моридоо, оройтожо гараһан унагадаа бэлшээридэ ябуулангүй, хашаала байлгажа үбһэ, обёосоор хооллуулдагбди. Тиигээд лэ хабартаа игаабари дулаан үдэрнүүдэй тогтоходо дүтын бэлшээридэ харууһалагдана.

Манай бригада совхозой түб — Романовка һууринһаа 90 километрэй зайда оршодог Байса гэжэ газарта үбэлжэдэг юм. Тэндэмнай адуу хааха хашаа, адуушадай байха байрын гэрнүүд, бани шэнээр баригданхай. Эндээ сентябрь һарын һүүлээр, октябриин эхеэр нүүжэ ерэдэгбди. Энэ үедэ Байсадамнай үбһэ тэжээл, обёос зөөгдэжэ асарагдадаг юм.

Унагадаа арбан һара шахуу эхэтэйнь хамта байлгаад, декабрь, январь һаранuудта илган һалгаажа амяарладаг байнабди. Тиигээд һүүлээрнь март болотор газаагаа хашаа соо барижа, һайхан үбһөөр, обёосоор хооллуулагдана. Гадна туранхай моридто, бэеэр бага унагадта үгтэхэ үбһыень өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэдэг байнабди.

Саашадаа адуу үсхэбэрилгэеэ улам хүгжөөжэ, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхэ арга боломжонууд манда яһала бии. Тиин бидэ адуушад энээнээ элирүүлэн хүсэдөөр хэрэглэжэ, адуунай тарган мяха ехээр абажа, Эхэ орондоо тушаахын түлөө горитойхон оролдолго гаргажа байнхайбди.

Б. ДАШИЕВ,
ахалагша адуушан.

Атарлан бэлшэнэ адуун һүрэг.

ЗОРИЛГОЁО БЭЕЛҮҮЛХЭ АРГАТАЙБДИ

Үһа голоор элбэг, шэмэтэ тунга ногоогоор бүрхөөгдэһэн захагүй үргэн Яруунын элдин тала ууҗам даа. Хүжэ нэлэнхы ой модод, сэнхирлэн харагдагша холбоо нуурнууд. Энэ баян дайдада адуун һүрэгөө атарлуулан бэлшээхэдэ зохид даа. Бидэ адуушад зун, намарай бэлшээриин үедэ даажа абаһан адуундаа хүшэ тамир һайса абхуулха, таргалуулхые оролдодогбди.

Мүнөө үедэ манай бригадын һүрэг адуун Үнибо гэжэ газарта зуһажа байнхай. Эндэ үдхэн тунга ногоотой Аршаан, Шарбагта, Үнибо гэжэ хэдэн газар бии юм. Тиимэһээ бидэ эндэхи бэлшээриеэ түсгаар зохёогдоһон гуримай ёһоор хубаарилан хэрэглэнэбди. Абаһаар нэгэ газартаа долоо — арбан хоногой туршада тогтожо адуугаа бэлшээгээд, нүгөөдэ бэлшээридээ зөөжэ ерэдэгбди. Иигэжэ хэрэглэхэдэ урид бэлшээгдэһэн газарай ногоон энэ үе соо нилээд һайжардаг юм.

Зун, намарай бэлшээриин үедэ адуугаа түхэреэн сүүдхын туршада таһалгаряагүй хоёр хоёроороо ээлжээлэн манадаг байнабди. Адуу бэлшээхэдээ үлүүсэ ехээр ябуулһанай хэрэггүй, хаа ганса захадаад лэ, элбэг ногоотой газарта абаашахада һайн юм. Үдэрынь ойн соорхойдохи һүүдэрлиг, һэрюун газарта бэлшээгдэнэ. Зунай үдэшэ һэбшээ һалхитай, һоно батаганагүй хада майлаар манадаг байнабди. Иигэжэ адуугаа зооветеринарна мэргэжэлтэдэй зохёожо үгэһэн гурим заабариие хазагайруулангүй адуулнабди.

Хабар зуһаландаа нүүжэ ошоһоор залуу адуу түрүүшынхеэ июнь һарада шэгнэжэ, дүнгүүдыень тусхай дэбтэр соо тэмдэглээ һэмди. Хоёрдохи шэгнэлгэеэ ноябрьда үнгэргэхөөр хараалагдана. Эгээл энэ үедэ бригадымнай адуулдаг адууһаа 70 толгойнь гүрэндэ тушаагдаха юм.

Бригадымнай адуушад үүсэлгэдэхэ, гүрэндэ тушаагдаха моридойнгоо тус бүриин шэгнүүрые 320 килограммда хүргэхэ уялга абанхай. Тиигэжэ мяханда ябуулагдаха адуугаа эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаахын тула нилээд оролдогдоно.

Гүү үрэжүүлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ гээшэ бидэнэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн болонхой. Юуб гэхэдэ, нёдондо бидэ энэ талаар зарим тэды алдуу гаргажа, адуун һүрэгэйнгөө тоо толгой олошоруулха түсэбые саг соонь бэелүүлжэ шадаагүй һэмди. Теэд бидэ мүнөө үнгэрэгшэ жэлэйнгээ дутагдал дабтахагүйн тула зарим тэды хэмжээнүүдые абажа, гүүдээ бултыень үрэжүүлхээр хараалаабди. Тиигэжэ ерэхэ жэлдэ зуун гүүн бүриһөө 75 унага абажа түлжүүлэгдэхээр хараалагдана.

Гүүднай март, май һаранuудта унагалдаг юм. Түрэхэ үедэнь тэгшэ тала газарта бэлшээгдэнэ. Унагалха гүүдые хада майлаар, үдхэн шэрэнги ой модон соогуур бэлшээхэдэ хүшэ тамираа ехээр гээдэг, дутуу түрэдэг байна. Тиимэһээ адуушаднай энээнһээ ехэтэ һэргылдэг юм.

Мүнөө үбэлжөөндөө зөөжэ эхилээбди. Адуугаа тиишэ туухадаа, үдэрэй 20—25 километрһээ холо ябуулангүй, харгыдань яаралгүйхэн бэлшээжэ, хүшэ тамирыень гээхэгүйе хараадаа абанхайбди.

Адуун һүрэгые манаха, адуулха гээшэ тиимэшье хилбар хэрэг бэшэ. Минии һанахада, энэ ажалые хүн бүхэн бүтээжэ бирахагүй ха. Юуб гэхэдэ, үбэл, зуншье, саһатай, бороотойшье байг — хамаагүй, эмээлһээ хобхоронгүй адуу манаха гээшэ гайтайхан даа. Энээндэ нилээд тэсэбэри, дүй дүршэл хэрэгтэй. Һүүлэй үедэ совхоздомнай залуу адуушад нилээд олошороо. Энэнь ехэл һайн гээшэ. Зүгөөр бидэ залуу үетэнөө дүй дүршэлдөө һургажа, зүбшэл заабаринуудые үгэхэ зэргэтэйбди.

Манай бригадада яһала дүршэлтэй болоһон залуу адуушадшье нилээд олон. Жэшээлбэл, хахад наһаяа ажахынгаа адуу үсхэбэрилгэдэ зорюулһан үнинэй адуушан Гылык Цыбенов залуу хүбүүд Митып Цыренов, Александр Смирнов гэгшэдые дахуулан, дүй дүршэлдөө һурган ажалладаг юм.

Хойшодоошье адуу үсхэбэрилхэ шэглэлтэй түрэл совхозойнгоо гол баялигые улам хүгжөөжэ, адуунай тарган мяха абалгаяа бүри дээшэлүүлэн, экономикыень бэхижүүлхын тула адуушаднай улам эршэмтэй шударгыгаар ажаллажа байнхай.

Н. БЕЗОТЕЧЕСТВО,
ахалагша адуушан.

Нёдондо жэлэй хабар, совхозоймнай һаял тогтожо эхилхэ үеэр манай иишэ ерэһэн хүршэ область, хизаарнуудай эрдэмтэд, адуу үсхэбэрилдэг ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд Витим голой эрье зүбшан нэмжыһэн талаар адуун һүрэг яажа үсхэбэрилбэл ашаг олзо ехэтэй байха тухай һанамжа дурадхалнуудаа зүбшэн хэлсэһэн бэлэй. Эндэ үнгэргэгдэһэн зүблөөн дээрэ шэнээр түбхинэһэн совхозой адуун һүрэгөө саашадань олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха арга боломжонууд шэнжэлэгдээ һэн. Тэрэ гэһээршье нилээд саг үнгэрөө. Энэ хугасаа соо ажахымнай адуун һүрэгөө олошоруулха талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулһан байна.

Адуун һүрэгэй тоо толгойень олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын тула үбһэ тэжээл, ...һан бэлэй. Эдэ бүхы... рэһээ абажа, зэргэст... да, адуун һүрэгые... зоотехническэ заабари... загайрууланггүй харууһал... таһан мяханайнь өөрын... бэшэ малайхиһаа ... байха юм.

Тэрэнһээ гадна, адуун... олон тоото дулаан ... гүй, үбһэ тэжээлшье ... гашалагдадаг гээшэ. ... адуун һүрэгнай гол ... ридэ ябажа үбэлжэдэг...

Абаһаар адуушадай ... һэн моридые харууһа... хяар түлэгдэдэг байһан... һүүлдэнь ажалдаа шэ... гануудые нэбтэрүү... ашаар адуушадаймнай ... нууд ажахын тоосоо... байна. Тиигэжэ мүнөө ...

ОЛЗОТОЙ ҺАЛБА...

...зелёнко, орооһо таряа ехээр хуряажа абаха байһамнай хэндэшье мэдээжэ. Тиин совхозоймнай хүдэлмэришэд ажахынгаа түбхинэһэн 1970 ондо бүхыдөө 315 гектарта зелёнко, 85 гектарта орооһото ургамалнуудые тариһан юм. Харин энэ жэлэй хабар тэжээлэй ургамалнуудые тариха газараа нилээд үргэдхөө. Саашадаашье, шэнэ табан жэлэй түсэбэй ёһоор, зелёнкынгоо полиие 1000—1200 гектараар, орооһото ургамалнуудайнгаа газарые 400 гектараар үргэдхэхөөр хараалнабди. Тиихэдэ — 1975 ондо ажахымнай 250—300 гектарта олон жэлэй ногоо тарихаар түсэблэнхэй юм. Иигэжэ эдэ бүгэдэ зорилгонуудай бэелүүлэгдэхэдэ, гүүдэй һубайралга эрид усадхагдажа, адуун һүрэгэймнай ашаг олзонь нилээд дээшэлхэ жэшээтэй.

Үнгэрһэн жэл хахадай туршада адуушадаймнай урда олохон бэрхэшээлнүүд ушарһан байха. Тиин ажахымнай хүдэлмэришэд бии байгаа хүсөө элсүүлэн, адуу үсхэбэрилхэ шэнэ онол аргануудые хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлжэ захалһан байна.

Урдандаа ажахымнай адуун дүрбэн һүрэг болон хубаарилагданхай байһанаа мүнөө гурбан бүлэг болгогдонхой. Һүрэг бүхэндэ 650—750 гүү, морид тоологдодог. Энээнэй ашаар бэлшээриеэ һайнаар хэрэглэхэ дүүрэн арратай болонхойбди. Зун, намарай сагта адуушадай бригаданууд бии байгаа бэлшээриеэ хубаарилан, тус тустаа танижа абанхай юм.

Эдыхэн сагай туршада адуу үсхэбэрилхэдэ экономическа талаараа хэды шэнээн ашаг олзотой байһаниинь элирээ. Хэрбээ нёдондо жэлдэ нэгэ гүү гү, али гуна адуулхада 12 түхэриг 63 мүнгэн гаргашалагдаһан байбал, байгша ондо энэмнай нилээд доошолоо. Гадна гүрэндэ тушаагдаһан адуунай нэгэ центнер мяханһаа ажахымнай 15 түхэриг 79 мүнгэн олзо оруул... салин хүлһэниинь аб... дукциингаа (шэгнүүрһэ... һэнэй) зэргээр түлэгд... хой.

Энэ түлбэри, нэгэ... шадай урма зориг ... бадаруулжа захалаа. ... һээ хойшо адуушаднай ... һан адуунайнгаа тус б... нүүрые эрид нэмээжэ, ... мирыень һайса абхуула... доно.

Гэхэтэй хамта, ... риһөө 70-һаа үсөөн ... абажа түлжүүлэгшэд... түлбэри болгогдон ... үгтэдэг байна. Тиихэдэ ... дунда дэлгэрһэн соци... сөөндэ шалгарагшад ... териальна болон морал... урмашуулагдана.

Мүнөө үедэ совхоз... шад ажахынгаа гол баял... һүрэгые улам олошор... ха абалгаяа бүри ... түлөө ехээр оролдоно. ... энэ хугасаа соо ... адуун һүрэг 1014 толгой... шороо, ашаг олзонь ... шэлжэ, ажахыдаа бага ... доход оруулһан байна.

Байгша ондо адуу... толгойгоор олошоруулж... гүүн бүриһөө 75 унага аб... жүүлхээр хараална. Тэ... гүрэндэ 675 центнер ... ган мяха тушааха түсэб... нёдондонойхиһоо хоёр ... болоно. Гадна совхозой... шад, мэргэжэлтэд абта... найнгаа өөрынь үнэ сэн... хямдаруулхаар шиидэнхэй... жэ байгша ондо гүрэндэ... даһан центнер мяханай ... үнэ сэн 52 түхэриг 73 ... гэхэ гү, али, ошоошо ... 25 түхэригөөр доошоло...

Г. ГУ...
совхозой ...
эконом...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай Витимэй совхоз... лагша адуушан Б-Ц. Дашиев, зоотехник А. М. Орлов, ... шад Н. Л. Безотечество, Н. И. Логимов.

А. ШУЛУНОВОЙ ...

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл

САГАЙ ДУЛААНДА ШАМДУУГААР АЖАЛЛАН...

Ашата партиингаа XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, юһэдэхи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй түсэбые саг болзортонь дүүргэхын тула республикымнай колхоз, совхозуудай малшад, таряашад, механизаторнууд газар тарялангай, мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абаха, гүрэндэ тушаахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай. Тиин Агууехэ Октябриин хубисхалай 54-дэхи жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон олон түмэн ажалшадайнгаа түйлаһан амжалта, дүй дүршэлыень тайлбарилан харуулһан бэшэгүүд редакцидамнай олоор абтаа. Хүдөө бэшэгшэдэй репортаж, корреспонденци, статьянууд дотор мүнөө үедэ хэгдэжэ байһан ажалай эршэ хүсэнэй улам бурьялжа байһаниинь элитээр харуулагданхай.

Хүдөөгэймнай хүдэлмэрилэгшэд байгша оной сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье һаань, ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула бии байгаа арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхые оролдоһон, оролдоһооршье гээшэ. Газетымнай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсагша **Вл. Самбуев** (Сэлэнгэ) Ехэ-Цагаанай отделениин үбһэшэдэй ажал зураглан бэшэжэ эльгээгээ.

Хүлеэгдээгүй үһанай үерһөө боложо, тус отделениин эгээл һайн сабшалангынь хосорһон юм. Зүгөөр хэды иимэ бэрхэшээлэй тохёолдобошье, Сэлэнгын совхозой үбһэшэд Зүүн-Тамчын добо газарай, һөөг бургааһанай захаархи ногоо һогооборишье үлөөнгүй сабшажа, һайн шанартайгаар һүрилжэ абаа. Эндэ үбһэшэдэй гурбан звено эмхидхэгдэнхэй байһан юм. Тэдэнэй нэгэниинь хүсэд оньһожоруулагдамал, тиимэһээ гол түлэб тэгшэ, сэбэр газарай ногоо хуряахаар табигдаа һэн. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын эхилхэһээ хойшо Д. Б. Аюшеевэй хүтэлбэрилдэг тус звено эмхитэй һайнаар ажаллажа, 2700 гаран центнер үбһэ соможо абаһан байна. Тиихэдэ үнинэй луговод Цырен-Дондок Бадмажаповай даадаг звеногой үбһэшэд хүршэнэрһөө дутуугүй ажаллажа, 1400 центнер үбһэ һүрилжэ үрдеэ. Харин мүнөө үбһэшэдэй эдэ звенонууд сомоһон һүриеэ хорёолжо, һүүлшынгээ хүдэлмэри ябуулжа байнхай гээд тэрэ мэдээсэнэ. Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд сабшалангайнгаа ногоо гансашье һүрилэн сомоо бэшэ, мүн сенаж болгон нүхэндэ дараһан байна. Һүүлэй мэдээгээр, Б. Ж. Дансоруновай звено 1400 центнер сенаж һайн шанартайгаар дараһан байна. Гэхэтэй хамта, отделениин үбһэшэдтэ туһалалсахаар эльгээгдэһэн аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд биратай ажал хээгүй, миил юрэ нэрэ зүүжэ хүдэлмэрилөө гэжэ автор шүүмжэлнэ.

Энэ жэл хура бороотой, шииг нойтон элбэг байжа, Ахын аймагай «Улаан Аха» колхозой сабшалан хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ургаа гээд хүдөө бэшэгшэ **Доржо Дугаров** Орлик тосхонһоо бэшэнэ. Энэ колхозой правлени, партийна организаци үбһэшэдэйнгөө урма зоригые улам бадаруулхын тула звено, бригаднуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, мүрысөөнэй гурим уридшалан тодорхойлһон, танилсуулһан юм. Тиигэжэ үбһэ хуряагшадайнгаа ажалые һайнаар эмхидхэһэнэйнгээ ашаар тэжээл бэлэдхэлгэеэ түргэн сагта дүүргэһэн байна. Эндэ Алаг-Шулуундахи звеное даагша Ким Самбяловай, Бэлэгшэбэйн бригадые хүтэлбэрилэгшэ В. Ошоров гэгшэдэй ударидадаг үбһэшэд хараалагдаһан даабаряа үлүүлэн дүүргээ.

Тиихэдэ Кабанскын аймагһаа һонирхолтой репортажнуудые эльгээжэ байдаг **Александр Мещенин** Оймор... совхозой силос дарагшадай хүдэлмэриие дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ эльгээгээ. Ажахынь үбһэшэд, механизаторнууд байгша ондо 5100 центнер үбһэ, 6100 тонно кукурузын эшэ набшаар силос дараха түсэбтэй юм. Мүнөө энэ даабаринь үни дүүргэгдэнхэй.

Һүүлэй үедэ газетымнай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоһон **П. Угрюмов** (Хэжэнгэ) тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай хэдэн репортаж, корреспонденци бэшэжэ эльгээгээ.

Үнгэрһэн хэдэн жэлэй туршада Худанай совхозой луговодууд сабшалан, бэлшээрнеэ таһалгаряагүй ...руулжа, үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса ху... абадаг болонхой. Тиин мүнөө жэл тус ажахы үбһэ ... гаяа хаһа сагтань эхилжэ, үбһэшэдэйнгөө ажал һа... эмхидхээ бэлэй. Энээнэйнгээ ашаар мүнөө тус ... тынгээ адууһа малда гүйсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл б... хэжэ үрдинхэй гэжэ хүдөө бэшэгшэ тодорхойлон ... лэнэ.

Тэрэшэлэн хүдөө бэшэгшэд **А. Стрелков** (Ив... **В. Зоркин** (Кабанск), **А. Шустов** гэгшэд үбһэ, ... силос даралгын хүдэлмэриин ябаса тухай дэлгэр... бэшэһэн байна.

Зүгөөр газетымнай эдэбхитэд иигэжэ бэшээ... гээһэн репортаж, корреспонденцинүүдээ яаха арга... ланаар, тодорхой баримтагүйгөөр бэшэдэг байна. ... дохёор, нютагайнгаа аймагай газетэдэ гараһан стать... дайнгаа гар бэшэгые тэрэл хэбээрнь эльгээж... үзэгдэнэ. Тиимэһээ хойшодоо нэгэ баримта ... хэблэлдэ ээлжээлэн бэшэхэгүйн тула, гол түлэб ш... лоһон һониниие тодо хурсаар найруулан эльгээж... гэжэ найданабди. Гадна мүнөө үедэ үбэлжэлгэ ... хэл, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ ... даа. Тиимэһээ хүдөө бэшэгшэднай энэ хүдэл... ябаса, дутагдалнуудые элирүүлэн, улам эдэбхи... бэшэжэ байха аабза гэжэ хүлеэнэбди.

ХАНИ БАРИСААНАЙ АЛЖИРАЙ ГАЗАР ДЭЭРЭ

(...хэл. Эхиннинь 1-дэхи нюурта)

...илиин Дүтын Зүүн зүгтэ... эзэрхэг түримхэй ябуулгые ... шухала гээд СССР-эй ...үүдэй Соведэй Түрүүлэг... ...глээ. Дүтын Зүүн зүгтэ... ...илиин эзэрхэг түримхэй ...да эсэргүү тэмсэлэй гол ...элые Египедэй Араб Рес... ...бэе дээрээ даана. Египе... ...ай Республикын зэбсэгтэ ... бэхижүүлхэ, эзэрхэг түрим... ...годо шанга сохилто үгэ... ...даг болохын тула Совет... ...ов hүүлэй жэлнүүдтэ ехээр ... Байгша оной май hарада ...ай абтаhан Советскэ Союз ... хоёрой хани барисаан ба ... холбоон тухай договор ...шет hаналаа нэгэдэлгын ... бэхижэжэ байhанай гэршэ

...б арадуудай дайсад тэдэнэй ...лээ, тэдэнэй Советскэ Со... ...социалис бусад гүрэнүүдтэй ...аан хани нүхэсэл, харил... ...бооноhоо тон ехээр айна. ...оронуудые, тэдэнэй арадуу... ...юондонь харилсаагүй бол... ...тула, социализмын оронууд... ...тэнэй нүхэсэл ба харилсаа холбоое hандаргахын тула империалистнууд, тэдэнэй тагнуулшад Израильда бүхы юумэ хэнэ. Ямар нэгэ участогта энэ зорилгоёо саг зуураар бэелүүлхэдээ, тэдэнэр айхабтар ехэ илалта туйлаабди гэжэ тоолоно. Тэдэнэй оролдолгоор коммунизмда эсэргүү номнол тараагдажа, бэеэ даанхай байдалай, демократи ба социальна хүгжэлтын түлөө хүдэлөөе hуладхана.

Империализмда эсэргүү тэмсэл ябуулжа байhан, Алжирта шэнэ байдал байгуулжа эхилhэн алжир арадтай совет арад hаналаа нэгэдэнхэй гээд А. Н. Косыгин мэдүүлбэ. Национальна экономико, эрдэм наука ба соёл культурадаа, арадай ажахын, гүрэнэй ба бэеэ даанхай секторнүүдые хүгжөөлгэдэ, экономикоёо түсэбэй ёhоор эрхилжэ эхилхэ хэрэгтэ туйлаhан амжалтаартнай совет хүнүүд амаршална. Алжир арадай хүсэ шадалаар промышленна шэнэ предприятинууд, hуралсалай эмхи зургаанууд байгуулагдана, хүдөө ажахынь шэнэдхэн хубилгагдана. Үнгэрhэн сагай хүндэ хүшэр бэрхэшээлые Капиталисбэшэ замаар дабан гаража, Алжирай ажалшадта ерээдүйн жаргалта байдал хангахын тула социально-экономическа талаар шэнэдхэн байгуулга бэелүүлжэ байнат. Өөhэдыгөө бэелүүлжэ эхилhэн энэ, мүн ондоошье хэрэгтэ совет арадай зүгhөө хэзээдэшье дэмжэлгэ абаха байhандаа таанадай этигэхэдэтнай болохо.

Түрүүлэгшэ Бумедьентэй, Алжирай хүтэлбэрилхы бусад ажал ябуулагшадтай эхилhэн хөөрэлдөөмнай дэлхэй дээрэ боложо байhан хэрэг үйлэнүүдтэ манай оронуудай правительствануудай үгэдэг сэгнэлтэнүүдые сасуулан хараха, империализмда эсэргүү, уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй аша туhада манай хараа бодолые тодорхойлхо арга олгохо бэзэ гэжэ бидэнэр найданабди гээд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ мэдүүлээ. Хоёр талын харилсаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союз ба Алжирай бэелүүлжэ байhан ажал ябуулгаяа ойлголсон тааруулха гээшэ манай хөөрэлдөөнэй бага бэшэ удха шанартай зорилго мүн. Манай уулзалга ба хөөрэлдөөнэй хани халуун оршон байдалда эхилhэндэ бидэ үндэр сэгнэлтэ үгэнэбди.

ХАЙФОНДО БОЛОhОН МИТИНГ

...ФОН. (ТАСС-ай тусхай ... КПСС-эй ЦК-гай Политбю... ...гэшүүн, СССР-эй Верховно ... Президиумэй Түрүүлэг... В. Подгорный толгойлогшо... ...вет партийно-правительст... ...делегациин хүндэлэлдэ ок... ...6-най үдэр Хайфондо ми... ...болобо.

...инг дээрэ ПТВ-гэй ЦК-гай ...рогой гэшүүн, ДРВ-гэй ...-Министр Фам Ван Донг ... Сугларагшадта хандажа ...hэн Вьетнамай Ажалша... ...жин городской комитедэй ... секретарь Чан Киен гэг... ...ША-гай эзэрхэг түримхэй ...уудта эсэргүү, социализм ...хын түлөө хэжэ байгаа ... арадай тэмсэлдэ саг үр... ..., сэгнэшэгүй ехэ туhалам... ...лдэгэйнь түлөө КПСС-тэ, ... Союзай правительствада, ... халуун баясхалан хүргөө. ...ой удаа нүхэр Н. В. Под... ...үгэ хэлээ.

... халуунаар угтаhанайнь тү... ... Коммунис партиин, ...арадай нэрэ дээрэ энэ ми... ... хабаадагшадай зүгhөө хэ... ... халуун үгэнүүдэйнь тү... ..., совет партийно-прави... ...енна делегациин гэшүүд, ...рхэйhөө баяр хүргэнэбди ... Н. В. Подгорный хэлээ. Мү... ... энэ уулзалга совет, вьет... ...радуудай хэтэ мүнхын, аха ... хани барисаанай шэнэ то... ...гэршэ мүн.

...нам арадта, тэрэнэй эрэл... ...ригто тэмсэлдэ, социализм ...гадаа харуулжа байhан ... габьяата ажалда талархажа ... Н. В. Подгорный делега... ...рэhээ элирхэйлээ.

...намай Демократическа Рес... ... ерээд байhан үе соогоо ... делегаци танай ороной ...тай хэдэн дахин уулзаа, ... механическа заводой гай... ...та коллективтэй танилсаа ... Н. В. Подгорный үгэеэ үр... ...үлбэ. Манай зарим нүхэд ...дахи гидроэлектростанциин ...ын ээлжээнэй нээлгэдэ ха... ...саа, вьетнамай арадай ар... ...рэгшэдтэй уулзаа. Хайфон ...гээ урда тээ уhанай үерhөө ...до ороhон районуудта хү... ... Тиихэдээ энэ хохидолто ... хойшолонгуудые усадха... ...гтойгоор баатарлигаар ... байhан вьетнам ажалша... ... оролдолгые үндэрөөр ...

...нам хани нүхэдтээ хэhэн ...нуудhай бидэндэ удаан ...агүй. Эхэ ороноо бусаад, ... зондо та бүгэдэнэй үнэн ... уулзалга эмхидхэhэн ...ерэжэ үгэхэбди. Таана... ...хэг зориг, баатаршалга тухай, совет-вьетнам хани барисаанай хэрэгтэ үнэн сэхэ байhан тухайтнай бидэ баhал хөөрэхэбди.

Танай парти болон гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй аша үрэ ехэтэй, гүнзэгы удха шанартай хөөрэлдөөнүүдые хэнэбди. Богонёор хэлэхэ болоо hаа, энэ хадаа унаган хани нүхэдэй бэе бэеэ ойлголсолгын, этигэл найдалай оршон байдалда хэдэг хөөрэлдөөнүүд мүн.

Советскэ Союз Вьетнамай Демократическа Республика хоёрой хани барисаанай, Советскэ Союзай болон Вьетнамай коммунистнуудай аха дүүгэй холбооной жэлhээ жэлдэ, hараhаа hарада бэхижэжэ, гүнзэгыржэ байhанай гэршэнүүдые алхам бүхэндөө анхарнабди. Энэ ушар бидэниие баясуулна.

Вьетнам хадаа совет хүн зоной зүрхэ сэдьхэлдэ, hанал бодолдо гүнзэгыгөөр оронхой гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй гээд Н. В. Подгорный тэмдэглээ. Танай хото городуудай, провинцинуудай нэрэнүүдые олон миллион совет хүнүүд сээжээр мэдэхэ болонхой. Танай хото Хайфоной, тэмсэлшэ-хотын, ажалша-хотын баhал манай орон дотор үргэнөөр мэдээжэ болоhониинь гайхалгүй.

hүүлэй жэлнүүдтэ танай Хайфон болон совет портнуудай хоорондо аха дүүгэй барисаанай онсо тиимэ хүүргэ байгуулагдаа гэхэдэ болохо. Республикада шухала хэрэгтэй олон мянган тонно ашаае манай хэдэн арбаад, зуугаад онгосонууд имагтал Хайфон асарна. Хайфоной ажалшад совет хүнүүдые ёhотой дүтын нүхэд, аха дүүнэр шэнгеэр угтан абана гэжэ баясан тэмдэглэмээр. Танай хото манай совет хотонуудай партийна, олониитын эмхинүүдтэй холбоо барисаагаа үдэрhөө үдэртэ үргэдхэнэ. Тиин манай хани нүхэсэл, харилсаа холбоон гүнзэгырнэ бшуу.

Тэмсэжэ байгаа вьетнам арадта бүхы түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй зүгhөө, нэн түрүүн социалис оронуудай зүгhөө үзүүлэгдэдэг туhаламжые, дэмжэлгые нэгэдхэхын түлөө бидэ, совет коммунистнууд, дуугаа үгэдэгбди. Пролетарска интернационализмын ленинскэ ёhо гуримуудай агууехэ хүсые марксис-ленинецүүд hайн мэдэдэг шуу.

Агууехэ Ленинэй хүтэлбэри доро манай арадай, Россин коммунистнуудай илалта, Октябриин революци хэлгэдэ, дэлхэй дээрэ анха түрүүшын хүдэлмэришэд, таряашадай республикыемнай үгы хэхэ зорилготой 14 империалис гүрэнэй добтолгые хяа бута сохилгодо бүхы оронуудай ажалшадай аха дүүгэй дэмжэлгэ, туhаламжа айхабтар ехэ туhа болоо hэн. Дэлхэйн социалис системын мүндэлэлгэдэ, бэхижэлгэдэ пролетарска интернационализмын хүсэн, тэрэнэй аша туhа нилээд ехэ нүлөө үзүүлээ юм. Манай оронуудай хүгжэлтэдэ бусад социалис гүрэнүүдтэй харилсан туhалалсалга гүнзэгы удха шанартай байгаа.

Социалис оронуудай нэгэдэлэй хэрэгэй илан мандахань дамжаггүй гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ совет делегациие толгойлогшо тэмдэглээ. Юуб гэхэдэ, энэнь арадуудай аша туhада зорюулагданхай бшуу. Социалис оронуудай аха дүүгэй партинууд энэ хэрэгтэ нилээд ехэ хэшээл оролдолгоёо зорюулна.

Совет-вьетнам хани нүхэсэл социалис оронуудай нэгэдэлэй тон шухала хубинь мүн. Багашье, ехэшье хэрэгтэ бидэ аха дүү ёhоор холбоотойгоо, бэе бэеэ гүйсэд ойлгожо байдагаа, нүхэр ёhоной туhаламжа үзүүлэлсэдэгээ мэдэрнэбди. Советскэ Союзай Коммунис парти, Совет гүрэн, бүхы совет арад манай хани нүхэр, аха дүү болохо вьетнам арадтай, тэрэнэй манлайнь болохо Вьетнамай Ажалшадай партитай харилсаа холбоогоо саашадань улам бэхижүүлхэ гэжэ энэ баяр ёhололой митинг дээрэ тодоор, найдамтайгаар үшөө дахин хэлэхэ хүсэлтэйбди.

Н. В. Подгорнын хэлэhэн үгэ анхаралтайгаар шагнагдаа. Нэгэтэ бэшэ нэрьемэ альга ташалган соностоо.

Мүнөөдэрэй уулзалгын дурасхаал болгон совет партийно-правительственна делегаци Хайфоной ажалшадта арадуудай хани нүхэсэлэй түлөө агууехэ тэмсэлшэ байhан Владимир Ильич Ленинэй скульптурна дүрэ зураг бэлэглээ.

Хоёр ороной арадуудай хэтэ мүнхын, аха дүүгэй бата нэгэдэлые энэ митинг дахяад гэршэлээ.

Делегациин хүндэлэлдэ концерт табиба

...ОЙ. (ТАСС). Вьетнамай ...тическа Республикын ... министерство совет ...-правительственна делега... ...ндэлэлдэ октябриин 6-най ...нойдо концерт харуулба. ... дээрэ Н. В. Подгорный, ...зуров, К. Ф. Катушев бо... ... совет делегациин гэ... ...гаа. Тэдэнтэй хамта ... ЦК-гай Нэгэдэхи секре... ...Зуан, ПТВ-гэй ЦК-гай По... ...ой гэшүүн, ДРВ-гэй На... ... суглаанай Саг үргэл... ...тедэй түрүүлэгшэ Чыонг ... бусад Вьетнам тушаалта нюурнууд, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд зал соо байлсаа.

Совет, вьетнам хүтэлбэрилэгшэдые сугларагшад хүл дээрээ бодоод, удаан альга ташалгаар угтаа.

Вьетнамай искусствын мэдээжэ ажал ябуулагшад арадайнгаа дуунуудые, хатарнуудые гүйсэдхөө. Тэрэшэлэн Советскэ Союзай арадуудай мэдээжэ дуу хүгжэм гүйсэдхэгдэhэн байна.

Концерт ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

ЖАРГАЛ СООhОО БУСАЛhАН АЖАЛ

— Жанабадараевичнай жараяа гүйсэбэ,— гэлдэhэн абьянууд эдэ үдэрнүүдтэ эндэ тэндэhээ гаража байна.

«РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлени жара наhа гүйсэhэнтэйтнай дашарамдуулан, Таниие, хүндэтэ Цырендоржо Жанабадараевич Дамдинжапов, халуунаар амаршална. Саашадаа бүри ехэ зохёолой амжалтануудые, элүүр энхые, зол жаргалые хүсэнэбди»...— Энэ хадаа Москваhаа абтаhан утаhан амаршалга. Иимэ амаршалганууд, бэшэгүүд, тэмдэгүүд, телефоноор хэлэhэн үгэнүүд, радиогоор болон телевиденеэр гаргагдаhан дамжуулганууд ерэжэл байха юм.

Цырендоржо Дамдинжапов тухай бэшэхэнь юрэ бэрхэтэй, тэрэ саанаа газетын бишыхан статья соо тэрэнэй ажаябадалайнь гол гол үенүүд дээрэньшье тус тустань тогтожо тодорхойлхо гээшэ бүришье hаа бэрхэтэй. Тиимэhээ би эндэ өөрынгөө үбэр сооhоо уудалан гаргаhан хэдэн тэмдэглэлнүүдhээ хубаалдалсаа hаа гэжэ бодобоб.

...1938 он байгаа. Шэнэ Совет Конституциин үндэhөөр нютагай Соведүүдтэ hунгалтанууд боложо байба. Совет демократиин улам үргэдэжэ байhан оршон байдалда хүн зоной эдэбхи эрмэлзэл айхабтар ехэ hэн. Буряад драмын театрай байшан соо Улаан-Үдын Түбэй районой депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн Ц. Ж. Дамдинжапов hунгагшадаараа уулзажа байба.

— Үгытэй айлай үри бэе хүмби. Нэгэ бүлын арбаад үхибүүд hэмди. Үсөөхэмнай үлөө. Эдир наhанhаа хойшо олониитын ажал хүдэлмэридэ ябалсаhан байнаб. Залуухан наhандаа комсомолдо орооб. Түрэлхи Худандаа hомон зүблэлдэ ажаллааб. Тиихэ зуураа, эдэбхитэй хүдөө hорболжологшо ябажа, hонин бэшэгтэ бэеэ hориhон байнаб. Удангүй Буряадай гигант—вагон заhабарилгын завод Дээдэ-Үдэдэ баригдажа эхилээд, тэндэ комсомолой таталган болоо. Би анха тэрэ заводой барилгын комсомолой комитедэй орлогшо секретаряар хүдэлөөб. Мүнөө «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакцида таhагые даагшаар томилогдонхойб...

Иигэжэ би Дамдинжаповай намтарай түрүүшын hабагша олоо бэлэйб. Тэрэ гэhэнhээ хойшо гушаад гаран жэл үнгэрөө. Теэд ямар жэлнүүд бэ! Буряад ороной дэбисхэр дээрэ социализм байгуулгын, республикые хүсэн түгэс индустритай болгохо, оньhожоруулагдамал хүгжэнги хүдөө ажахытай, түрүү болбосоронги соёл культуратай болгохын түлөө халуун тэмсэлэй үе бэлэй. Энэ тэмсэлэй гал бурма соогуур залуу Цырендоржо шэрээгдэжэ гараhан байха юм.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо Ц. Ж. Дамдинжапов олониитын ажалда тон эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Улаан-Үдын горсоведэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ hунгагдаа бэлэй. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй хоёр зарлалда депутат ябаhан байна. Мүн партийна хүтэлбэрилхы органуудта hунгагдадаг байhан юм. Тиигэжэ hомон зүблэлэй хүдэлмэрилэгшэhөө республикын министр хүрэтэр, хүдөө бэшэгшэhээ «Буряад үнэн» газетын редактор хүрэтэр, комсомолой хүдэлмэрилэгшэhөө партиин обкомой таhагые даагша хүрэтэр, нютагай газетын редакциhаа партиин түбэй орган—«Правдын» корреспондент хүрэтэр ургаhан, дэбжэhэн hайхан намтартай. Гадна Монголой Арадай Республикада удаахан саг соо ажаллаhан байха юм. Тэдэ габьяануудынь парти болон правительствын үмэнэhөө үндэрөөр сэгнэгдэжэ, арбаад орден, медальнуудаар шагнагдаhан, «Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Цырендоржо Дамдинжапов эдэ бүхы харюусалгатай ехэ ажал ябуулгынгаа хажуугаар, уран зохёолой харгыда үнинhөө оролсоhон, Буряадай совет уран зохёол хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhаниинь элитэ.

Энэ үеэр республикын Уран зохёолшодой холбооной правлениин харюусалгата секретариин тушаал даажа, Ц. Дамдинжапов зохёол шүүмжэлэн шэнжэлхэ ажал ябуулhан байха юм. 1950 ондо Москвада амжалтатайгаар үнгэргэгдэhэн буряадай литературын долоон хоногой харалганда эмхидхэхы болон хүтэлбэрилхы үүргэнүүдые дүүргэлсэhэн байха.

Цырендоржо Дамдинжаповай өөрынь зохёолой ажал тухай онсо тогтожо хэлэхэ шухала ушар юуб гэхэдэ, Дамдинжаповай зохёолойнь хүдэлмэри тэрэнэй бүхы ажабайдалтай, тэрэнэй бүхы ниитын хэрэгтэй нягта холбоотой.

Дайн дажарай дүүрэжэ, амгалан түбхин байдалай дэлгэрхэдэ, буряад хүнэй зүрхэ сэдьхэл баяраар долгисоходоо, дуун боложо салгидадаг байhан үедэ—Ц. Дамдинжаповай хонгёо хоолой дуугаар зэдэлhэн байха. Тэрэнэй зохёоhон шэнэ дуунууд, мүн арадай дуунуудай шэнэ найруулганууд ном боложо гараа hэн. Тэрэнэй hүүлээр, дайнай үедэ hандарhан ажахыгаа совет арадай hэргээн бодхоожо байха үеэр, «Ажал тухай үгэ», «Ажал гээшэ жаргал» гэhэн рассказууд болон очеркнуудай хоёр ном удаа дараалан гаража, уншагшадай анхарал татаа бэлэй. Эдэ номуудhаа эхилээд, уран зохёолшо Ц. Дамдинжаповай алдар олондо hайшаалтай, уншагшадтань магтаалтай боложо гараа hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо зохёоhон «Алтан бэhэлиг», «Хара сагаан хоёр», «Сахилгаан хүлэгүүд» гэдэг тэрэнэй туужануудгүйгөөр мүнөө Буряадай совет уран түүхые бэшэжэ боломоор бэшэ болонхой.

Ц. Ж. Дамдинжапов хото городуудаар, хүдөө нютагуудаар ходоодоо ябаха дуратай, hонин хүнүүдээр уулзажа, хөөрэлдэхэ унтаршагүй хүсэлтэй хүн юм. Жанабадараевич республикын эрхим хүнүүдээр барантайнь танил байха.

Ц. Дамдинжаповай бэшэhэн олон тоото очерк, рассказ, зураглал, статьянууд республикын газетэнүүд, «Байгал» журнал дээгүүр, радио болон телевиденеэр, түбэй «Правда», «Известия» газетэнүүдтэ толилогдодог, олон түмэн уншагшадай анхарал татадаг гээшэ.

— Уран зохёолшын ажал — угаа эсэбэритэй хүндэ ажал юм,— гэжэ Лев Толстой бэшэhэн байдаг. Маша зүб! Эсэбэритэйhээ байха, эхин, эсэс гэжэ үгы ажал! Үшөө тиигээд хэлэшэгүй ехэ харюусалгатай ажал! Эдэ бүхы ашаае Жанабадараевич hүүлэй 25 жэл соо хүдэр бата хүзүүн дээрээ хүндэтэйгөөр даажа ябана. Зүгөөр урлал зохёолойнь ажал миил энэ болзороор — түрүүшынь номой түрэлгөөр — хэмжэгдэнэ бэшэ, харин бүхы жара наhанайнь ехые үзэhэн, ехые дабаhан замаарнь үетэжэ тоологдоно.

Агуу Ленинэй түрэhэнhөө хойшо 100 жэлэй ойн гүйсэhэн үндэр hайхан үдэрөөр Цырендоржо Дамдинжапов «Бадма Бато хоёр» гэжэ тууж дүүргээ.

Энэ туужынгаа түлөө В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн баярай үдэрөөр Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министерствын hайшаалай шанда хүртэhэн байна.

Жанабадараевичнай жараяа гүйсэбэ. Энэ үдэр хүндэтэ нүхэр, коммунист, олониитын ажал ябуулагша, уран зохёолшо Цырендоржо Жанабадараевич Дамдинжаповта ута наhа, удаан жаргал хүсөөд, үшөө ехэ зохёолой амжалта юрөөгөөд, өөрынь зохёол соохи далита халуун үгэнүүдээр энэ бодолоо тобшолоё:

— Ажабайдал, хүнэй ябадал гээшэмнай тиимэ амар, тиимэ хүнгэн хэрэг бэшэ ха юм. Олон лэ адаряатай зам, аюултай дабаа гаталха хэрэгтэй. Эдэ замуудые, эдэ дабаануудые гэрэлтүүлдэг нэгэл агуу хүсэн бии. Энэмнай манай партиин суртаал, манай партиин hургаал мүн.

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

АНТОН ЗЕФКОВОЙ нэрэмжэтэ ясли Берлинэй Панков гэжэ райондо оршодог юм. Энэ хадаа ГДР-эй ниислэл хотын хүүгэдэй эмхи зургаанай түб газар болоно. Дүй дүршэлтэй, энэрхы сэдьхэлтэй хүмүүжүүлэгшэд эндэ ажаллахадаа, балшар бага үхибүүдые hайнаар хүмүүжүүлдэг байна!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hая хүлдэ ороhон үхибүүдэй наадажа байhан үе.

АДН—ТАСС-ай фото.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

ЭРТЭЭНhЭЭ БОДОМЖОЛhОН БАЙБАЛ...

Үдэшынгөө эдеэлгэндэ механизаторнууд hаял ороод байба. Шиип ороошьегүй hаа, харалган хүйтэн үдэр байгаа hэн. Саянай совхозой хоёрдохи отделениин Жалгын полевой станай дэргэдэ жэрылдэн зогсоhон комбайнуудые харахадаа, хүрэhөөр hанаан зобогдобо. Бидэнтэй суг ябаhан тракторна бригадын тоо бүридхэгшэ Лубсан Байминовhаа:

— Комбайнернууд хэр холоhоо комбайнаараа ерэнэ хаб? — гэжэ асуугдаба.

— Эгээ холонь гурбан километр зайhаа ябана. Бэшэниинь дүтэшэг даа,— гэжэ амгаланаар харюусаба.

— Машинаар ерэхэ аргагүй юм аа гү?

— Горючияа полевой станhаа хэдэг, — гэhэн харюу абабабди.

Механизаторнууд үдэртөө дүрбэ дахин эдеэ хоол барина. Тиигэхэ бүхэндөө полевой стан гүйлгэжэ ерэхэ болоно бшуу. Горючиинь поли дээрэнь хүргэжэ үгөөд, механизаторнуудаа машинаар асардаг байбалнь, hураггүй ехэ арьбалалта боложо үгэхэ hэн ха гэжэ hанагдана.

Улаан булан соо ороходо, ханаарнь плакадууд үлгөөтэй. hүүлэй hонинииe дуулгаhан, социалис мүрысөөнэй ябасые харуулhан «Сахилгаан» газетэ гаргагданхай. Энэ үдэр ерэhэн газетэнүүд стол дээрэ хэотэнэ. Саашаа коридор соогуур ябажа, унталгын таhагта орободи. Сонхынь шэлнүүд тэhэрэнхэй, зэнхэгэр, нэгэшье орон харагдаагүй.

— Үүдэн дээрэнь «Унталгын таhаг» гэжэ улаан бэхээр бэшээтэй байна бэшэ hэн гү? — гэжэ тоо бүридхэгшэhөө асуубабди.

— Таряа хуряалгын эхилхэдэ эндэ хонодог байгаабди,— гэжэ тэрэ тайлбарилба. — Мүнөө хонохо хүн баруун тээхи жаахан гэр соо хононо. Ехэнхимнай гэртээ харидаг.

Жаахан гэр соонь гурбан лэ хүнэй хэбтэхэ дэбисхэр заhаатай. Үйтан, гурбан хүнэй бодоод эрьелдэхэшье зайгүй гэхээр. Механизаторнууд харанхы үглөөнhөө эхилээд, hүниин 2—3 саг болотор заримдаа хүдэлхэ баатай болодог. Эсэнэ ха юм. Нюдэн анилдажа, дулаахан унтари эзэгүй hанагдаха. Гурбан километр зайда мотоциклаар ябажа гэртээ ерэхын орондо полевой стан дээрээ хоношоболнь, бэедэнь амар бэшэ гү? Үглөөгүүр бодоод, сэлгеэн хүйтэнөөр мотоциклаараа ерэхэ болоно. Хэды шэнээн сагынь хиидэ хаягдана гээшэб? Тиихэдэ мотоциклдаа хэдэг горючияа механизаторнууд хаанаhаа абанаб? Совхозhоол ааб даа. Зариманиинь таряа зөөдэг машинаараа раш гэртээ бусадаг хэбэртэй.

Механизаторнуудай үдэшын эдеэн дээрэ зорюута ерэhэн байгаабди. Мүнөө тэдэнэр сайгаа уужа hууна. Стол дээрэ хилээмэн, тоhон, саахар табяатай. Гушан жэлэй туршада таhалгаряагүй механизатораар хүдэлhэн Бадмажаб Ангаевтай хөөрэлдэбэбди:

— Эдеэ хоолоор хэр ханганаб?

— Үдэрэй дүрбэ дахин хоол баридагбди. Үдэртөө щи гү, али лабшаатай шүлэ эдидэгбди. Бэшэ сагтань саахар, тоhон, хилээмэн даа, — гэбэ.

Урда жэлдэ каша, лабшаа гэхэ мэтэ үгтэдэг байгаал hэн ха. Теэд энэ жэлдэ эдэ бүгэдэнь орхигдошоо. Ядахын сагта нэгэ дахиншье хоёрдохи блюдэ бэлдэгдээгүй байба. Мяхан бии хэбэртэй аад, гуляш, рагу хэгдэнэгүй. Эндэ ганса тогоошон. Хэбэрынь, тэрэ хүшэ хүрэдэггүй хаш даа.

Эдэ бүгэдэн тухай хөөрэлдэhөөр байтарнай, отделениин агроном Максим Даржаев орожо ерэбэ. Таряа хуряалгын барагтай hайн ябажа байhан тухай тэрэ манда мэдүүлбэ.

— Хамта 1357 гектар таряанай газартайбди. Сентябриин арбанhаа таряа хуряалганда орожо захалаа бэлэйбди. Отделенидээ таряа хуряалгые хэдэн хоногhоо дүүргэхэмнай. Таба хоноод мүрысөөнэй дүн гаргадаг гуримтайбди. Мүнөө манай отделениин суута механизатор Сырен Шагжиевич түрүү hуури эзэлжэ, мүнгэн шанда хүртэбэ. Хоёрдохи отделениин комбайнер Чернегов түрүү hуури урдань эзэлжэ ябаhанаа ахигдаба гээшэ, — гэжэ омогорхобо.

Энэ нүхэр тухай омогорхонгүй хэлэхын аргагүй юм. Тэрэ эрхим бэрхэ механизатор гэжэ аймаг соогоо суурханхай. Сырен Баторовтай hонирхоhон нэгэ хэды асуудалаар хөөрэлдэхэ гэжэ бодобобди. Үнинэй коммунистын харюу доро толилоё.

Асуудал: Автолавка графигаараа ябана гээшэ гү?

Харюу: Таряанда ороhон сагhаа хойшо автолавка нэгэшье дахин энээ руу харагдаагүй. Сельподомнай автолавка бии нэрэтэй аад, жолоошон үгы юм гэлсэгшэ. Энэ жэлдэ тулюуршаг даа. «Бытовка» хоёр дахин харагдаа болоо hэн. Балай хэрэгсээмээр хубсаhа хунаршье харагдаагүй. Эбдэрhэн часаа заhуулха гү, үhээ хиргуулха мастернууд манда хэрэгтэй байгаа даа. Теэд тэдэмнай үгы.

Асуудал: Концерт, кино харана гээшэ гүт?

Харюу: Хэрэнhээ агитбригада ерэhэн аад, полевой стан хүрөөд, бусалтагүй hөөргөө ябашоо. Тэрэ гэhээршье манда концерт харуулhан юумэн үгы даа. Нүүдэл кино биил юм гэлсэгшэ. Теэд харагдаа үзэгдөөгүйл даа.

Гансашье эдэ дутагдалнуудаар хизаарлаа бэшэ, мүн тиихэдэ нэгэшье удаа нүүдэл библиотекэ ябаагүй, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ, ариг сэбэрые яажа сахиха тухай хөөрэлдөө хээгүй, hэргылэмжын хүдэлмэри ябуулагдаагүй байха юм.

Совхозой мэргэжэлтэд Г. Сыренов, В. Сыренов гэгшэд хөөрэлдөө хээ. Харин уласхоорондын байдалаар хэншье эндэ хөөрэлдөө үнгэргөөгүй.

Үглөөдэрынь совхозой партийна организациин секретарь В. С. Холхоевтой уулзажа, эдэ бүгэдэн тухай хэлсэгдэбэ. Али болохоор хэмжээ абаха тухай мэдүүлээ. Нүхэр Холхоев гурбадахи отделениин hайрамтын полевой стан ошожо харахые дурадхаа. Эндэ ташха ондоо байдалтай ушараабди гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тосхонhоо баhал гурбан модоной зайда, шугын захада, гоё hайхан байгаалитай газарта станиинь оршоно. Унталгын гэртэ ороходо эмхитэй зохидоор оронуудынь табяатай. Дулаахан. Эндэ саг үргэлжэ «Сахилгаан» хуудаhан гарадаг, социалис мүрысөөнэй дүн сонсологдодог, «Комсомолой прожектор» гаргагдажа байдаг байба. «Комсомолой прожекторэй» hүүлшын номерто халаанайнгаа даабари дүүргэдэггүй, ажалай журам эбдэдэг механизаторнууд тухай нюдэ далдалангүй шүүмжэлэл хэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, халаанайнгаа даабари ходо дүүргэдэггүй Доннд Бадмаев, техникынгээ хойноhоо харууhа хэдэггүй, таряагаа дээгүүр хададаг комбайнернууд Б. Гыргенов, В. Партилхаев, Д. Будашкаев гэгшэдые шангаханаар шүүмжэлэнхэй. Иимэ шүүмжэлэлэй туhатай байhаниинь эли ааб даа.

Үдын эдеэнэй саг ойртожо, механизаторнууд стандаа ерэжэ эхилбэ. Тогоошон Клара Дагданова хоншуухан үнэрөөр хангалтаhан шүлэеэ шананхай, аяга табагаа угаажа сүлөөгүй. Үглөөгүүр саахартай сай тоhотой хилээмэнтэй үгтэдэг, үдэрынь—щи, гуляш, үдэшэлэн хартаабха, варени, тоhо эдидэг байха юм.

Хэдэн үдэрэй урдахана агитбригада ерэжэ, hонирхолтой концерт харуулжа ошоhон байна. Недели бүхэндэ механизаторнууд полевой стан дээрэ баригдаhан банидаа ородог заншалтай. Үдэр бүхэндэ шэнэ газетэ, журналнууд ерэжэ байдаг.

Теэд эндэ алишье талаараа тэгшэ hайн гэжэрхихын аргагүй. Автолавка нэгэтэшье ябаагүй. Залуу механизаторнууд Доржо Эрдынеев, Пурба Сымбылов гэгшэд заримдаа тамхи абаха аргагүй болошодог тухайгаа гомдол оруулна. Гадна медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд нэгэтэшье ерээгүй байха юм.

Туранай совхозой нэгэдэхи отделениин стан дээрэ байhан механизаторнууд телевизор харадаг, радио шагнадаг, шэнэ газетэ, журнал уншадаг байна. Эндэ хэдэн дахин лекци, хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө. Механизаторнуудай байрань дулаан, уужам, hаруул. Гэбэшье иишэдэ баhал автолавка ябаагүй, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ерээгүй гэжэ элирүүлэгдээ.

— Заримдаа гар хүлөө адаха ушаршье болодог. Ядахадаа аптечкэ үгы байгдадаг. Энэ талаар совхозой хүтэлбэрилэгшэд бага анхарал хандуулна, —гээд түрүү механизаторнууд Шубин, Зверев гэгшэдэй гомдол оруулхань буруу бэшэ.

Ш. БАЙМИНОВ,
Ц. ХАМАЕВ,
манай корр.

ЮРЫН НЭГЭ ҮДЭШЭ

Соёлшод—хүдөөгэй ажалшадта

...рин аймагай Анаагай совхо... ...гурбадахи отделени—Анаа... ...Намарайл юрын үдэшэ. ... эхилээд тэнгэри тон ...г байhанаа, үдэшэлэн тээ ...шэбэ хэбэртэй. Бороо гү, ...hан орохонь гү гэжэ hанаа... ...ын хүнүүдэй досоо амар... ...аш.

...ын хаанагүй галнууд яларжа, ...аар ябаhан машинануудай ...тэрылдан ошоно. Эгээл энэ ...Анаа-Үртөөгэй хүдөөгэй биб... ...соо хүн зон олон. Эндэ ... суглаа хураал болохоёо ...гүй. Юрын лэ үдэшэ. Сүг... ...хүнүүднай хэд гээшэб гэ... ...нирхоходо, эдэмнай биб... ...ерэhэн уншагшад бай... ...Надэнэрэй зариманиинь шэнэ ...дые абана, нүгөөдүүлынь ...журналнуудые уншана, ...стенднүүдэй hонинтой та...ша.

Библиотекарь Татьяна Цырендоржиева номуудай удхыень тобшохоноор хөөрэжэ үгөөд, уншагшадта юу абахыень дурадхана.

Эндэ үдэр бүхэндэ хүнүүдэй олон байдагынь гайхалгүй. Библиотекэдэ 200 гаран хүн тоологдоно. Тэдэнэй олонхинь хонишод, малшад байна.

Библиотекэдэ ороходо hаруул, дулаан. Уран гоёор шэмэглэгдэhэн элдэб стенднүүд, бюллетеньнүүд хүнэй анхарал татана. «Съездhээ съезд хүрэтэр» гэhэн стенд илангаяа гоёор шэмэглэгдэнхэй. Шэнэ табан жэлэй туршада промышленна продукци үйлэдбэрилгын хайшан гэжэ дээшэлхэ байhан, мүн баhа хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай эли тодоор харуулагдана.

hургуулиин үхибүүдтэ зорюулагдаhан «Хүүгэд, таанадта» гэhэн булан эмхидхэгдэнхэй. Энэ буландань «Манай хүндэтэ Ильич», «Наука ба техникэ тухай», «Замбуулин тухай», «Эрэлхэг зоригтой, хүсэтэй, шуран бай» гэhэн гаршагууд доро hонирхолтой номууд хубаарилагдажа табигданхай.

КПСС-эй XXIV съездын материалнууд суглуулагдажа, тусхай буланда харуулагдана.

Мүнөө таряа хуряалгын үедэ «Ороон таряан—манай баялиг» гэhэн шэнэ стенд бэлдэгдээ. Тэндэнь «Түрүү комбайнернуудай дүй дүршэлтэй танилса!», «Ургаса хуряалгын үедэ түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлэе!» гэhэн гаршагууд доро hонирхолтой материалнууд суглуулагданхай. Хажуудань «Поли дээрэхи hонинууд» гэhэн бюллетень гаргагдана. Бюллетень доторнь отделениин түрүү комбайнернуудай, трактористнарай хэр зэргэ ажаллажа байhан, түсэбөө хэды процентээр дүүргэhэн тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэнэ. Гадна библиотекарь Т. Цырендоржиева hарадаа хоёр дахин малшадта, таряашадта ошожо, шэнэ номуудые үгэдэг, газетэ болон журналнуудай hонинуудые дуулгадаг, «Сахилгаан» хуудаhа гаргадаг байха юм. Энэ отделенидэ малшадай үбэлжөөнэй долоон байра бии.

— Үбэлэй үедэ малшадай байрануудаар hарадаа хоёр дахин ябажа номуудые хубаахадамни, отделени машина үгэдэг юм,— гээд Т. Цырендоржиева хөөрэнэ.

... Анаа-Үртөөгэй хүдөөгэй библиотекэдэ үдэшэ орой болотор электрын гэрэл яларжа байна. Иигэжэ эндэхи уншагшад, хонишод, малшад сүлөөтэй сагтаа ном уншажа, hүүлшын hонинтой танилсана.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Хори.

Улаан-Үдэдэ: үсэгэлдэр, мүнөөдэр, үглөөдэр

БУРЯАД ХООРТО БЭШҮҮЛЫТ!

Уран бүтээлэй республиканска байшанда арадай буряад хоор эмхидхэгдэбэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилэгшөөр Зүүн-Сибириин соёлой институдай хоорой дирижернүүдые бэлдэдэг кафедрыедаагша Михаил Алексеевич Белокрыс гээшэ томилогдоо.

Мүнөө эмхидхэгдэһэн арадай буряад хоор Улаан-Үдэдэ түрүүшынхеэ бии болохонь гээшэ. Хоорто дуу, хүгжэмдэ дуратай, дууша хүнүүд шэлэгдэн абтаха юм. Хоорто бэшэгдэһэн нүхэд хүгжэмэй һуралсалаар хэшээл абаха, шэнэ дуунуудта һураха. Буряад, монгол композиторнуудай зохёоһон дуунууд репертуартань орохо. Гадна хоорой гүйсэдхэхөөр найруулагдаһан арадай дуунуудшье байха.

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэ хотын ажалшад, илангаяа залуушуул арадай буряад хоорто олоороо ерэжэ бэшүүлээ. Эдэнэрэй олонхидынь Улаан-Үдэ хотын институдуудта һуралсажа ябаһан студентнэр болоно. Мүн тэдэнэй дунда хотын предприяти, эмхи зургаануудта ажаллажа ябаһан залуушуул бии.

Дуунда дуратайшуул! Шэнэ эмхидхэгдэһэн хоорто бэшүүлыт. Манай адрес: Улаан-Үдэ. Ленинэй гудамжын 21-дэхи номер. «34-84» гэһэн телефоноор хандахада болохо.

Н. ДАНСОРУНОВА,
арадай уран бүтээлэй республиканска байшангай директорэй орлогшо.

ДҮШЭДЭХИ БАЯРАА УГТАХАНЬ

— Театраймнай коллектив республикынгаа бүхы шахуу аймагуудаар ябаад, һаяхан бусажа ерэбэ. Малшад, таряашадта олон зүжэг харуулжа, һайшаал магтаалдань хүртөө. Мүн Ага нютагаар айлшалһан байнабди. Дүн хамта хүдөөгэй 40 мянган хүн зон зүжэг хараа. Яһала амжалтатай һайнаар энэ жэлэйнгээ аяншалга дүүргэбэбди,— гэжэ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай директор Ц. А. Балбаров хөөрэнэ.

Мүнөө тус театрай коллектив дүшэдэхи сезоноо үглөөдэрһөө нээхэнь гэһэн соносхол ниислэл хотымнай гудамжануудта хадагдаба. Театрта дуратай Улаан-Үдын ажалшад иимэ соносхолой бии болохые үнихэнэйл хүлеэжэ байгаа бшуу. Юуб гэхэдэ, ниислэл хотымнай хүн зон буряад драмынгаа театрай артистнуудые угаа хүндэлдэг, бэлиг шадабаритайгаар наададаг гэжэ хөөрэлдэдэг байна.

Буряадай АССР-эй республиканска шангай лауреат Н. Дамдиновай «Илалтын дархашуул» гэһэн зүжэгөөр энэ жэлэйнгээ сезонше нээхэнь. Ленинскэ шангай лауреат Ч. Айтматовай «Улаахан пулаадтай уляангир», Монголой драматург Лодойдамбын «Гарай табан хурган», Башкирай арадай поэт М. Керимэй «Айгулиин орон нютаг», Д-Р. Батожабайн «Урбаанай ургашта ябадалнууд», МНР-эй гүрэнэй шангай лауреат Д. Намдагай «Эдрээ» гэһэн зүжэгүүд октябрь һарада табигдажа, харагшадые баясуулхань.

Мүн лэ энэ жэлэй сезондо шэнэ нэрэнүүд театрай соносхолдо бии болохо. Жэшээлхэдэ, ветеринарна врач Дугар Дылгыровэй «Хүлгөөтэ үдэрнүүд» гэжэ зүжэг байгша ондо табихаар тус театрай коллектив хараална. Ахамад уран зохёолшо Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гэжэ зүжэгые шэнэдхэн найруулжа табиха байна. Театрай репертуар баян, харагшадаа баясуулхал байха гэжэ найдаябди.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

Гомдол, дурадхалай дэбтэр иража харабал, баярые хүргэһэн дулаахан үгэнүүдые уншахат. «Би холын нютагһаа город ерээд байхадаа, эжыдээ зохид һайн бэлэг барихые хүсэбэб. Тиин һанаандаа тааруһан бэлэгээ танай магазинһаа худалдажа абааб. Наймаалагшад Зоя Петровна Толкачева, Людмила Васильевна Циркунова гэгшэд худалдан абагшадта энэрхы дулаахан hаар хандадаг байна. Энэнь һайн лэ гээшэл даа.

ФАТКУЛИНА.

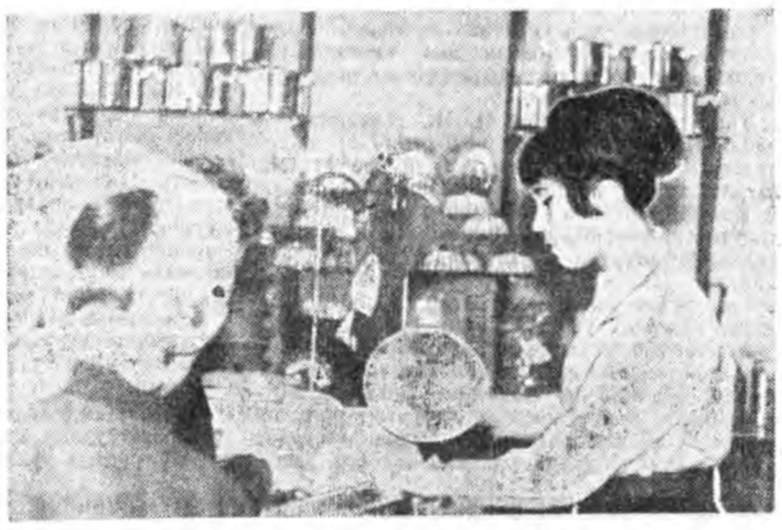
«Худалдан абагшадта анхарал хэшээлтэйгээр хандадагайнь түлөө магазинай наймаалагшад Евдокимова, Ивахинова, Андреева гэгшэдтэ һайниие хүргэнэбди».

Юһэн хүнэй гар табяатай.

Горпромторгын 81-дэхи магазинай коллективэй нэрэ дээрэ иимэ удхатай бэшэгүүд эндэ олон. Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, тус магазинай коллектив эд бараа худалдаха юһэ һарынгаа даабари болзорһоонь урид дүүргэөд, октябрь һарын түсэбөөр ажаллажа байна. Иигэжэ эдэнэр сентябрь һарада түсэбһөө гадуур 50—70 мянган түхэригэй эд бараа ажалшадта худалдаа.

М. СУТУРИН.

Дуратайгаа шэлэжэ абагты

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наймаалагша Ольга Попова ажалдаа.

ВИТАМИНТАЙ ХООЛ ҺАЙН

Мүнөө үеын хүнэй эдидэг хоолынь олон янзаһаа бүридэдэг. Тэдэнэйнь дунда огородой ургамалнууд, жэмэс бага бэшэ хубииень эзэлдэг юм. Илангаяа намартаа тэрэ элбэгжэдэг гээшэ лаб даа. Шэнэ хартаабха элдэбээр буйлуулжа болоно, морхооб, үгэрсэ, помидор, свекло, капуста, мангир... Эдэ бүгэдын хажуугаар жэмэсэй намартаа элбэг болодогынь мэдээжэ. Харин Сибириин шасаргана, нохойн хоншоор хоёрой шухала витаминуудаар элбэгынь суутай юм. Ургуула, суглуула, эдн дураараа!

Гэхэтэй хамта, огородой ургамал, жэмэс тажээлээр һүрхэй бэшэ, калори багатай гэжэ мэдээжэ. Тэдэ жир белок (0,5—2 процент, углевод 3—20 процент) багатай. Теэд ямар туһатай хадань огородой эдеэ, жэмэс ехые хэрэглэхэ гэжэ оролдодог гээшэбибди? Юундэб гэхэдэ, тэдэ минеральна дабһа элбэгтэй байна, элдэб витаминуудаар олон, каротин ехэтэй. Гадна, шүлһэ һайрама амтатай, органическа бэшэ кислота, эфирнэ тоһо элбэгтэй байна. Харин жэмэс бэедэ шэнгэхэдээ түргэн, калиин дабһаар элбэг тула элдэб зүрхэ һудаһанай, бөөрын үбшэндэ һайн байна. Жэшээнь, шасаргана «А» витаминай бии болодог каротинаар (миллиграммай 8 процент), «А» ба «С» витаминуудаар элбэг юм. Һая эдеэшээд байха үедэнь «С» витамин илангаяа ехэ байдаг. Тиимэһээ уушханай, мэнгээрһэн хоолойн, гэдэһэнэй, эльгэнэй ба һүлһэнэй үбшэндэ шасаргана туһатай. Алирһан сууха муутай хүндэ, шээһэнэй хүсэд һайнаар илгагдаха талада һайн юм. Гадна, алирһан һалхи абахада, халууралгые бууруулдаг, шархын эдэгэхэ талые түргэдхэдэг, мүн элдэб микроб үгы хэдэг, уруу һуухада болигодог. Нохойн хоншоорой үрэ «А», «С», «П», «К», витаминуудаар, саахараар, минеральна дабһаар элбэг юм. Гастридтай хүн нохойн хоншоор бусалгажа уудаг, харин үрэ жэмэсээрнь буйлуулһан зүйл — холосас — эльгэнэй үбшэндэ һайн. Мүн мойһоншье аргада хэрэглэгдэдэг. Тэрэ лимонно, яблочна кислотануудаар, «С» витаминаар элбэг элдэб үбшэ тараадаг вирус—хорхойнуудые алаха шадалтай. Гэхэтэй хамта мойһо ехээр эдижэ болохогүй, үрэ соонь миндальна тоһон байдаг. Тэрэ ехэдэбэл хүниие алажаш болохо юм. Зарим хүнүүд клюквэ ямар юумэндэ туһатайб гэжэ мэдэдэггүй. Витаминуудаар һүрхэй элбэг бэшэшье һаа, атеросклероз, гипертони үбшэндэ туһатай.

Тоолохо болоо һаа, жэмэс бүхэн өөрын онсо һайн зүйлтэй байдаг. Тиимэһээ огородой эдеэнэй, жэмэсэй муу хэдэггүйнь үнинэй мэдээжэ гээшэ. Зүгөөр жэмэс бүхэн булта нэгэ һайн зүйлтэй. Тэрэнь юуб гэхэдэ, маряажахаа забдаһан хүнэй бэедэ суглархаа һанаһан өөхэ хайлуулан тууха аргатай юм. Энээндэнь орожо эхэнэрнүүд жэмэс эдихэ ехэ дуратай байдаг. Мүн огородой эдеэгээр, үрэ жэмэсээр тарганһаа аргалуулжа байдаг хүнүүдшье дайралдадаг гээшэ лаб даа Харин эдеэндэ муу болоһон хүнүүдтэ чеснок, мангир, редькэ эдидэг юм. Хартаабха, капуста бүхэли жэлэй туршада досоогоо бии байһан витаминуудаа алдадаггүй. Хартаабха соо 2 процент белок, 19 процент крахмал, 1—2 процент саахар ба «В» витамин байдаг. Капуста калиин дабһа ехэтэй, түмэрэй зүйлшье бни аскорбинова кислотагаар элбэг. Морхооб минеральна дабһаар элбэг. Морхооб, үрөөд саахартай холёод үгэхэдэ, үхибүүд амтархадаг, энээн дээрэнь үшөө тоһотой хилээмэ эдюулээ һаа, хахад стакан зөөхэй үгэбэл, бэедэнь айхабтар түргөөр шэнгэхэ юм. Помидор, ногоон горох болон огородой бусад эдеэ морхообто адляар буйлуулжа эдихэ ёһо...

ТОБШОХОНООР...

ЗАЛУУШУУЛАЙ БАЯРТА ҺАЙНДЭР

Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй залуу хүдэлмэришэдэй Үдэр һонирхолтойгоор үсэгэлдэр үнгэрбэ. Һайндэрэй эхилхын урда тээхэнэ заводой бүхы цехүүдтэ баяр ёһололой суглаанууд болоһон байна. Эсэгэ оронюо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан комсомолой ветеранууд С. И. Топовский, В. И. Фукалов, С. Д. Шевцов гэгшэд үгэ хэлэжэ, эсэгэнэрэйнгээ һайн һайхан үльгэр жэшээ даган, ажал хүдэлмэридөө амжалта түйлахыень залуу хүдэлмэришэдтэ хүсөө.

Һайндэрэй түгэсхэлдэ заводой спортсменүүд хурдан солбоноо туршажа, урилдаһан байна.

«ХЭЗЭЭДЭ БЭЛЭН»

Иимэ уряа доро Октябрьска районой комсомолшууд болон пионернүүдэй эдэбхитэдэй суглаан мяха-консервын комбинадай соёлой байшанда үсэгэлдэг үнгэргэгдэбэ. Суглаанда хабаадагшад районойнгоо комсомолой организацинуудай ябуулһан хүдэлмэриин дүн согсолһон, саашанхи зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэбэ.

«Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ комсомолой организацинуудай хабаадалсаха зорилгонууд» гэһэн элидхэл ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Людмила Маслова хэбэ. Һургуулинуудай директорнүүд, ахалагша пионер-вожатанууд, предприятинуудай түлөөлэгшэд эдэбхитэдэй суглаанда хабаадалсаа.

МОСКВА УРИГДАБА

Эртэ урда сагай хүшөөнүүдые сахин хамгаалдаг Бүхэроссин бүлгэмэй түбэй соведэй, СССР-эй болон РСФСР-эй композиторнуудай Холбооной уряалаар Забайкалиин шэмээшэгүүдэй хоорой бүлэг дуушад Эхэ оронойнгоо ниислэл хото ошохоор мордобо. Зүүн-Сибириин культурын институдай багша Н. Дорофеев тус бүлэгые хүтэлбэрилнэ.

Республикаһаа түлөөлэгдэжэ Москва ошоһон нүхэднай «Юнеско» гэжэ Уласхоорондын хүгжэмэй VII конгресстэ хабаадагшадай үмэнэ шэмээшэг дуунуудые гүйсэдхэхэ юм.

Манай корр.

ШЭНЭ НОМУУД

Л. А. Лебедевэй болон бусад авторнуудай бэшэһэн «Сэнхир юртэмсын хүбүүд» (Москва. Политическэ литературын хэблэл, 1971) гэжэ ном һаяхан манда абтаба. Тус ном түрүүшын космонавт Юрий Алексеевич Гагаринай замбуулин худар ниидэһээр арбан жэлэй ойдо зорюулагдаһан.

Тэрэ ном дотор космонавт бүхэнэй намтар, ажал тухай хэлэгдэнэ. Замбуулинай онгосонуудай ниидэлгэ болон замбуулин шэнжэлхэ асуудалнууд тушаа урдань хэблэгдээгүй зүйлнүүд үгтөө. Арбан жэлэй хугасаада замбуулин хүрэһэн космонавтнар тухай баян материал согсолһон түрүүшын ном хэблэгдэбэ ха юм. Номой шэмэглэлшье гоё, зурагуудааршье элбэг.

У. Гайсултановай «Хаданууд эрэлхэг хүнүүдтэ дуратай» гэһэн түүжа һонин. Энэ ном Хойто Кавказда Октябриин хубисхалай яажа бэелүүлэгдэһэн тухай домоглоно. Чечен зоной һуурижаһан аулые, түүжын герой Ахмад гэгшын хүшэрхэн хуби заяае автор шадамараар зураглана. У. Гайсултанов хүүгэдтэ зорюулжа, олон ном чечен хэлэн дээрэ бэшэһэн хүн. «Хаданууд эрэлхэг хүнүүдтэ дуратай» гэһэн түүжань ород хэлэн дээрэ оршуулагдажа, 1971 ондо «Детская литература» гэжэ хэблэлээр гараа.

«Суута хүнүүдэй намтар» гэһэн сериин «Шарль Делеклюз, Эжен Варлен» (Парижска Коммунын геройнууд) гэһэн ном 1971 ондо «Молодая гвардия» хэблэлээр гаража, библиотекэнүүдтэ ороо. Номой автор — Николай Молчанов. Номой гаршаг болоһон нэрэтэй хоёр баатар тухай, тэдэнэй тэмсэл, габьяа тухай ном соо һонирхон уншахат. Тус ном уншахадаа, һурагшад Парижска Коммунын түүхые бүри үргэнөөр мэдэдэг болохол.

Мүн лэ тус сериин «Юрын намтар» (Аркадий Гайдар) гэжэ ном эдиршүүлэй анхарал татаха. Энэ номые Борис Камов бэшээ. Хүүгэдэй дуратай уран зохёолшын намтар, ажаябуулга тухай автор һонёор бэшэнэ. Ном соо элдэб олон фото-зурагууд хэрэглэгдэнэ.

Б. ХАЛМАТОВА,
библиотекарь.

ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭЭ

Ниислэл хотынгоо багшанарта туһаламжа болгон, А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ номой выставкэ нээбэ. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада хэблэлһээ гараһан шэнэ литература выставкэдэ табигдаһан байна.

Эндэ ерэһэн хүнүүдэй дуратай литератураяа түргэн шэлэжэ, уншахын тулада номууд темэ темээрээ хубаарилагдажа, табигдаһан байна. «Мэргэжэл шэлэжэ ололго ба һурагшадай ажалай хүмүүжүүлгэ тухай», «Эрдэм ухаанай үндэһөөр ажал эмхидхэлгэ», «Багшанарта туһаламжа үзүүлхэ методическа материалнууд» гэхэ мэтэ бүлэгүүдтэ номууд хубаарилагдаа.

Мүн шухаг болоһон литература выставкэдэ табигдаба. Монографинууд, элдэб һонирхолтой статьянуудай суглуулбаринууд, физикэ, хими, ород хэлэ, литература, түүхэ, биологи гэхэ мэтэ предмедүүдээр ном зааха методико олоной үзэмжэдэ табигдаа.

Багшанар олоороо ерэжэ, выставкээр һонирхоно, дуратай номуудаа шэлэжэ уншана. Үсэгэлдэр, гансахан үдэрэй туршада, 70-аад хүн выставкэдэ орожо хараба. Тус выставкэ октябриин 15 болотор үргэлжэлхэ.

Н. МЕЛЬЧАНОВА.

ФУТБОЛ

ТҮРҮҮШЫН ТАБАНАЙ ТООДО

СССР-эй футболистнуудай «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг командануудай дунда ээлжээтэ уулзалгануудай нэгэн октябриин 5-да үнгэргэгдэһэн байгаа. Эндэ түрүү һууриин түлөө ана мана тулалдажа ябаһан командунууд уулзалга бүхэндөө шүүжэ шадаа. Жэшээнь, мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури эзэлээд ябаһан Томскын «Томлес» команда Ангарскын «Старт» бүлгэмэйхидтэ айлшалхадаа, талмайн эзэдые 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэрхёо. Тиигэжэ «Томлес» хойнонь ябаһан командунуудтаа хүсэгдэхөөэ болинтоо.

Өөрынгөө стадион дээрэ һүүлшынгээ наада үнгэргэһэн манай «Сэлэнгэ» айлшаар ерэһэн Новосибирскын футболистнуудые 2:0 тоотойгоор шүүгэөд, өөдөө нэгэ табсан гаража, одоошье түрүүшын табан командунуудай тоодо оролсобо. Манай урда ороод ябаһан Омскын «Иртыш» Шэтын футболистнуудта 1:2 тоотойгоор шүүгдэхэдээ, нэгэ табсан гэдэргээ сухариха баатай болоо бшуу. Мүрысөөнэй таблица толгойлжо ябаһан Семипалатинскын «Спартак» команда «Сахалин» командада шүүгдэбэшье түрүү һуурияа эзэлһээр.

Мүрысөөнэй таблицада түрүүшын һууринуудые эзэлээд ябаһан «Спартак», «Томлес», «Иртыш» командунууд һүүлшынгээ дүрбэн наадые өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэ болонхой. Тиигээд ерэхэлээрээ эдэнэрые өөрынь стадион дээрэ шүүхэнь бэрхэтэй. Танай анхаралда октябриин 5-най һүүлээр али командын түрүүлжэ ябаһан тухай таблица толилогдобо.

Командануул	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
1. «Спартак» Семип.	34	21	6	7	53—28+25	69
2. «Томлес» Томск	34	18	10	6	37—19+18	64
3. «Автомобилист» Кр.	33	18	5	10	61—31+30	59
4. СКА Хабаровск	34	16	11	7	32—22+10	59
5. «Сэлэнгэ» У-Удэ	34	15	12	7	40—24+16	57
6. «Иртыш» Омск	34	16	8	10	48—29+19	56
7. СКА Шэтэ	34	16	7	11	38—25+13	55
8. «Амур» Благ.	33	12	14	7	32—24+ 8	50
9. «Динамо» Барнаул	34	14	7	13	50—39+11	49
10. «Луч» Владивосток	35	12	13	10	34—33+ 1	49
11. «Сахалин» Ю-Сах.	35	12	11	12	30—36— 6	47
12. «Динамо» Целиногр.	34	12	10	12	33—43—10	46
13. «Старт» Ангарск	34	10	11	13	26—32— 6	41
14. «Восток» У-Камен.	34	10	11	13	25—32— 7	41
15. «Аэрофлот» Эрхүү	33	11	7	15	22—37—15	40
16. «Дзержинец» Н. Сиб.	34	9	7	18	27—42—15	34
17. «Металлург» Н. Куз.	34	7	12	15	27—48—21	33
18. «Зауралец» Курган.	33	5	12	16	27—54—27	33
19. «Трактор» Павлодар.	33	5	12	16	28—39—11	27
20. «Вулкан» П. Камч.	35	1	12	22	14—49—35	15

Мүнөөдэр манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ Улаан-Үдэ хотын спортын бүлгэмүүдэй залуушуулай суглуулагдамал командатай нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэхэнь. Наадан үдэшын 7 часһаа эхилхэ.

Үглөөдэр «Сэлэнгэ» командын футболистнууд Павлодарай «Трактор» командатай ээлжээтэ наадаяа үнгэргэхөөр аян замдаа мордохонь.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Патриодуудай сохилтонууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Сүлөөлэлгэ гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамай патриодууд сентябриин 24-нэй һүни Биньтхуан провинциин Фанри гэжэ райондохи дайсанай сэрэгэй баазада добтолжо, 50 шахуу солдадые хүлһөөнь буулгаһан байна.

АПО-гой мэдээсэһэнэй ёһоор, Сүлөөлэлтын армиин хүсэнүүд Биньдинь провинцида августын 20-һоо сентябриин 20 хүрэтэр дайсанай 850 солдат ба офицернүүдые алаһан, шархатуулһан, плендэ абаһан, 3 вертолет унагааһан, сэрэгэй 30 машина һамна сохиһон, олон тоото зэбсэгүүдые буляан абаһан байна.

Зүб шүүмжэлгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Америкын 130 конгрессмен Урда Вьетнамдахи «президентын һунгалта» гэдэг хуурмаг ябуулгые эрид буруушааһан мэдүүлгэ тунхаглаба. «Энэ референдум Урда Вьетнамай арад зоной өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо ябадал лашье хангахагүй байһаниинь элитэ» гэжэ тэрэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Тэрээндэ гар табиһан конгрессменүүдэй тон олонхинь Зүүн-Урда Азиһаа бүхы американ сэрэгүүдые дары гаргаха эрилтэ табина.

Энэ документын авторнууд Урда Вьетнамдахи Тхиеугай засагаархидай зүгһөө демократиие мүрдэн даража байгаа ябадалые шүүмжэлнэ.

Дайнай политикада эсэргүү сохилто

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Бүхы американ сэрэгүүдые Вьетнамһаа зургаан һарын турша соо гаргаха шухала гэһэн, нилээд олонхиин дуугаар (57 хүн һайшаажа, 38 хүн буруушаажа дуугаа үгөө) һайшаагдаһан сенадай шиидхэбэри «Вьетнамай шэнжэтэй болгохо» гэһэн политикада дураа гутаһан мэдэрэлэй Америкэ дотор таранхай байһые гэршэлнэ» гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ.

ХИЛЫН САанаһаа — ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

ТОН ШУХАЛА ЯБУУЛГА

ПАРИЖ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Франци ошохоёо байһаниинь тон шухала удха шанартай ябуулга болоно гэжэ «Франци—СССР» гэжэ бүлгэмэй национальна комитедэй Парижда тунхаглаһан мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Энэ аяншалга франко-совет харилсаае бүхы талаарнь хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын харилсаандахи түгшүүрилые, илангаяа аюулгүйн ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлалгын талаар тохёолдоһон түгшүүрилые һуларуулха ябадалда туһа хүргэхэ байха гэжэ мүн тэндэнь тэмдэглэгдэнэ.

Франко-совет хани барисаан Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай шухала нүхэсэл болоно гэжэ дурдаха зуураа, хүндэтэ совет айлшаниие — Леонид Ильич Брежневые эгээн ехэ баяр, талархалтайгаар угтахыень франц арадые бүлгэмэй национальна комитет урлална.

Революционно тэмсэлдэ зорюулагдана

КОЧИН. (ТАСС). Индиин Коммунис партиин IX съездэ зорюулагдаһан ехэ выставкэ эндэ, октябриин 6-да хотын муниципалитедэй зал соо нээгдээ. Тэрэнэй гоё һайхан экспозици Индиин Компартиин 50 жэл соо ябажа ерэһэн зам тухай, политическэ талаараа бэеэ даадаг болохын түлөө, оронойнгоо социальна талаараа сүлөөрхын, экономическа, талаараа дулдыдахаяа болихынь түлөө тэмсэһэн, империализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүүсэгшэ энэдхэг коммунистнуудай тэмсэл тухай хөөрэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай компартиин нэгэдэхи секретарь, Д. А. Кунаев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай делегаци, КПИ-гэй IX съездэ уригдаһан аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд выставкын нээлгэдэ байлсаа.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ЭРИЛТЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин коммунис залуушуулай делегаци Париждахи США-гай посольстводо ошожо, Анджела Дэвисые сүлөөлхэ эрилтэтэй резолюци дамжуулба. Энээниие үнгэрэгшэ воскресениин үдэр Бастилиин талмай дээрэ болоһон, Анджела Дэвистэй һаналаа нэгэдэлгын жагсаалда хабаадааша олон арбаад мянган залуушуул баталан абаһан байна.

НОТО ЭЛЬГЭЭГДЭЭ

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). Европын нүхэсэлэй (ЕЭС) комиссиин түрүүлэгшэ Мальфатти гэгшэ «Юрэнхы дэлгүүрэй» дэргэдэхи США-гай түлөөлэгшэдэ октябриин 6-да ното барюулба. Вашингтоной правительствын августын 15-да гансааран хараалһан хэмжээнүүдэй хойшолонгууд тушаа США-гай ба ЕЭС-эй хоорондын хэлсээнэй таһалдаа һаань, валютануудаа хамгаалхын тула шухала хэмжээ абаха эрхэ «зургаанай» комисси өөртөө үлөөнэ гэжэ тэрэ ното доторнь хэлэгдэнэ.

Киссинджер Пекин ошохонь

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай президентын тусхай туһалагша Г. Киссинджер КНР-тэ Р. Никсонэй ошолгые бэлдэхын тула октябриин тэнгһээ хойшо Пекин ошохо юм гэжэ Сагаан байшан соносхобо.

ПЕКИН. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, Хитадта президент Никсонэй ошолгые эмхидхэхэ асуудалаар Хитадай правительстватай хэлсээ хэхын тула Киссенджерэй Пекин ошолго тухайда КНР-эй ба США-гай правительстванууд хэлсэһэн байна.

Хуушан хараа бодол баримтална

СААРБРЮККЕН. (ТАСС). Христианско-демократическа холбооной (ХДС) шэнэ түрүүлэгшэ Р. Барцель ХДС-эй съезд дээрэ программна үгэ хэлээ.

ХДС-эй түрүүлэгшэ ФРГ-гэй правительствын политикые эрид шангаар шүүмжэлэн буруушааха зуураа, Советскэ Союзтай, ПНР-тэй ФРГ-гэй баталһан договорнууд тушаа партиингаа тон харша хараа бодол баримталдаг байһые дахин элирхэйлэн баталба. Дурсагдаһан договорнууд социалис оронуудтай Федеративна Республикын харилсаае заһаруулха үндэһэ һууринь болохо зэргэтэй.

Ниитэ Европын зүблөө зарлалгые, Европодо хамтын хүсөөр аюулгүй байдал хангаха гурим тогтоолгые Барцель буруушааба. Тинхэдээ Европо түбидэхи политическэ бүлэглэлнүүдые байлгаха һэмди гээд, энээнтэй дашарамдуулан НАТО-е бүри хүсэтэй болгохо эрилтэ табиба. ХДС-эй удамаршa Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха гэһэн түсэб буруушаагаа.

Барцель дотоодын политикын талаар «демократи хамгаалһан» хэбэр үзүүлэн, Германиин Коммунис партида эсэргүү этэгээлүүдэй добтолго эхилхэ эрилтэ табиба.

Н-02519. Заказ №